

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BRJ 222 — GOD. V.

ŠIBENIK, 12. PROSINCA 1956.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Pripreme za proslavu Dana JNA

Za ovogodišnju jubilaru proslavu Dana Armije izvode se opsežne pripreme u vojnim jedinicama i školama. U Kninu će se održati tradicionalna akademija sa biranim programom. U svim jedinicama Kninskog garnizona u čast 15-godišnjice osnutka JNA organizirat će se prigodna predavanja i takmičenja. Pripremaju se kulturno-prosvjetni programi, a bit će održani i brojni sportski susreti.

I u svim školama održat će se predavanja o životu i radu Narodne Armije. Učenici će tom prigodom izraditi pismene radnje, a najbolji radovi bit će nagrađeni.

U domu JNA u Kninu bit će također upriličeno uobičajeno primanje pionira.

Iz života organizacija Socijalističkog saveza ŠIRA AKTIVNOST NARODNOM PROSVJEĆIVANJU TREBA POKLONITI VEĆU PAŽNJU

Prošlog tjedna održan je prošireni plenum Općinskog odbora SSRN Šibenik na kojem se je raspravljalo o ideološko-političkom radu kao i o pripremama za godišnje konferencije osnovnih organizacija SSRN.

Odmah u početku je naglašeno da je ideološko-politički rad u našim osnovnim organizacijama SSRN dosta slab. Pošto je istaknuto da za tako slab rad nema nikakvog opravdanja naglašeno je, da se je sav rad u vezi ideološkog uzdizanja prepustio samoinicijativi osnovnih organizacija, a nije bilo foruma koji bi sa time rukovodio i davao uputstva.

Težište ideološko-političkog ra-

da trebalo bi postaviti u tri pravca, 1. Prosvjećivanje u širem smislu, 2. Društveno upravljanje i 3. Političko-idejno uzdizanje u širem smislu.

Pod prosvjećivanjem trebalo bi organizirati popularna predavanja iz raznih oblasti nauke do zdravstvenih predavanja i tečajeva za nepismene ili polupismene. Glavni nosioci toga rada trebalo bi da budu udruženja prosvjetnih radnika, inženjera i tehničara, pravnika, ekonomista, liječnika, administrativaca i drugih. Svako od ovih udruženja moglo bi da pripremi niz dobrih i zanimljivih predavanja iz svoje struke. Takva predavanja prema rasporedu držala bi

se po osnovnim organizacijama SSRN grada i sela. Pored tih udruženja u ovaj rad bi trebalo uklopiti i kulturno - prosvjetna društva, »Kolos«, Kazaliste lutaka, Šibensku narodnu glazbu, Narodno kazalište i druge. Naime, oni bi svojim nastupima po selima mnogo pridonijeli narodnom prosvjećivanju.

Rukovođenje nad svim tim trebalo bi da preuzme Općinski odbor SSRN preko svoje idejno-političke komisije. Isto tako odmah bi trebalo prići reorganizaciji i proširenju Narodnog sveučilišta. U upravu Narodnog sveučilišta trebalo bi obuhvatiti i po jednog člana raznih strukovnih udruženja. Ono bi trebalo da suraduje s Općinskim odborom SSRN. Također bi se trebalo pobrinuti da se Narodnom sveučilištu osiguraju materijalna sredstva, kako bi ono pored općih izdataka moglo imati i plaćenog službenika kao i da nabavi kinoprojektor i dijamantprojektor bez kojih se ne da ni zamisliti jedan savremeni rad.

Društveno upravljanje pruža članovima SSRN široku mogućnost da svojim učesćem direktno sudjeluju u rješavanju raznih pitanja. Zborovi birača su najšira karika društvenog samoupravljanja, međutim baš oni su dosta zapostavljeni, održavaju se rijetko, a i kad se održe dosta su površni. Zato bi trebalo počev od Narodnog odbora i odbornika pa do odbora osnovnih organizacija SSRN mnogo više voditi računa o zborovima birača. Naše samoupravljanje je toliko široko da mi danas samo na našoj općini imamo oko 1867 radnih ljudi koji u njemu direktno učestvuju.

Dan je i jedan zanimljivi prijedlog, a taj je, da bi se građanima Šibenika a nekih sela, gdje (Nastavak na 2. strani)

Svetozar Vukmanović:

U prvi plan povećanje lične potrošnje i životnog standarda

Osnovne smjernice naše ekonomske politike utvrđene su u poznatoj rezoluciji SSRNJ. U njoj su obilježeni esencijalni zadaci koje treba sukcesivno rješavati u jednom dužem vremenskom periodu. Od tih smjernica polazi i prijedlog društvenog plana i na osnovu njih definira zadatke za narednu godinu.

Prijedlog društvenog plana za 1957. god. ističe u prvi plan povećanje lične potrošnje i životnog standarda stanovništva, u čemu će težiste napora biti na povećanju životnog standarda radnika i službenika.

Povećanju životnog standarda radnika i službenika, prijedlog društvenog plana za 1957. godinu daje prioritetan značaj, usredotočujući sve ostale momente oko njegovog što uspješnijeg ostvarenja.

U vezi s ovim snažnije će se podsticati proizvodnja i privredna aktivnost, čime treba da se postigne veći obim ukupne proizvodnje i nadoknadi izostali porast u ovoj godini. Isto tako u planu se postavlja osjetljivije mjenjanje strukture investicionih ulaganja da bi se podstakao brži razvoj onih privrednih oblasti i djelatnosti čije zaostajanje ometa dalji privredni napredak zemlje.

BRZI RAZVITAK PROIZVODNJE

Ovogodišnji rezultati i znatno veći obim razmjene s inozemstvom omogućit će da se u 1957. godini postigne brži razvoj proizvodnje i ukupne privredne aktivnosti. Težište povećanja proizvodnje bit će na industriji (u odnosu na ovu godinu industrijska proizvodnja moći će da poraste za 15 odsto), jer se tokom jedne godine ne mogu očekivati veći efekti u porastu poljoprivredne proizvodnje.

Industrijsku proizvodnju karakterizirat će veći porast proizvodnje potrošne robe. Zalihe će omogućiti da u narednoj godini raspoloživi robni fondovi budu u stvari povećani za 13 odsto.

Porast gradskog stanovništva i u vezi s tim potreba bržeg povećanja stambenog prostora i razvoja komunalnih službi zahtijevaju znatno veća investiciona ulaganja u ovoj oblasti. Od ukupno predviđenog povećanja investicija — 47 milijardi dinara na poljoprivredu, transport i stambeno-komunalnu djelatnost otpast će 43 milijarde dinara. Porast investicija za stambenu izgradnju iznosi 16 milijardi dinara.

POVEĆANJE LIČNE POTROŠNJE

Kad je riječ o predloženoj raspodjeli društvenog proizvoda može se reći da je povećanju životnog standarda dato primjerno mjesto. Pogotovu kada se ima u vidu da od povećanih investicija iz domaćih sredstava najveći dio ide na investicije za stambeno-komunalne djelatnosti i društveni standard.

Povećanje lične potrošnje u narednoj godini zasniva se na porastu industrijske proizvodnje odnosno robnih fondova industrijske robe na 13 odsto, većem uvozu gotove industrijske robe i najzad, odgovarajućem uvozu osnovnih prehrambenih proizvoda. Prema tome, povećanje potrošnje pretežnim dijelom će počivati na industrijskoj robi.

U politici povećanja lične potrošnje bit će najvažnije da se osigura povećanje životnog standarda stanovništva.

(Nastavak na 2. strani)

Rezolucija Savezne narodne skupštine o osnovama društvenog plana za 1957. g.

Savezna narodna skupština na svojoj sjednici održanoj od 26. novembra do 7. decembra 1956. godine, pošto je saslušala ekspozice potpredsjednika Saveznog izvršnog vijeća Svetozara Vukmanovića-Tempa o osnovama saveznog društvenog plana za 1957. godinu, razmatrala je osnovne smjernice ekonomske politike u idućoj godini i posebnu pažnju posvetila pitanjima životnog standarda, razvika proizvodnje, a osobito poljoprivredne proizvodnje, investicione politike, produktivnosti rada i platnog sistema, od čijeg rješavanja zavisi ostvarenje ciljeva i zadataka naše tekuće ekonomske politike.

Na osnovu ekspozice i svestranog razmatranja spomenutih pitanja Savezna narodna skupština donosi

REZOLUCIJU

Savezna narodna skupština, imajući u vidu dosadašnje postignute rezultate privrednog razvika zemlje, a naročito u toku 1956. godine, smatra, da su time stvoreni uvjeti za povišenje životnog standarda stanovništva, a posebno radnika i službenika, čemu treba da budu podređeni osnovni odnosi u raspodjeli nacionalnog dohotka, kao i mjere, koje će Savezno izvršno vijeće poduzeti u području privrede.

Za ostvarenje ovog osnovnog zadatka naše ekonomske politike potrebno je osigurati opći porast proizvodnje, a posebno proizvodnje potrošnih dobara, kao i da se stvore potrebni uvjeti za brži porast produktivnosti rada u svim granama privrede.

U području industrije potrebno je osigurati punije korištenje raspoloživim kapacitetima i takvu strukturu proizvodnje, koja će odgovarati potrebama unutrašnje potrošnje, kao i potrebama povećanja vanjskotrgovinske razmjene.

U narednoj godini potrebno je poduzeti mjere, koje će omogućiti, da se privredne grane prilagode promjenama u investicionoj politici, čije će tržište biti na većim ulaganjima u poljoprivredu, saobraćaj, komunalno-stambenu izgradnju, rekonstrukcije i racionalizacije.

Zaostajanje poljoprivredne proizvodnje umanjuje postignu-

te rezultate u drugim privrednim područjima i sve više se javlja kao smetnja brzom i skladnijem razviku cijele privrede. Njeno daljnje zaostajanje ograničilo bi mogućnost povećanja životnog standarda i postpravalo bi postojeće teškoće u ishrani stanovništva i platnoj osnaci zemlje.

Dosadašnja iskustva i opći uvjeti, stvoreni inostranim ulaganjima zemlje, zahtijevaju takav pravac razvika poljoprivredne, koji će osigurati što brži porast cijelog njenog proizvodnje.

S obzirom na značaj i složenost problema, koje treba riješavati u poljoprivredi, bit će potrebno već u idućoj godini pripremiti i razraditi perspektivni program unapređenja poljoprivredne, kako bismo imali određenu i jasnu arogornu osnovu njenog razvika.

Polazeći od ovog, potrebno je poduzeti organizacione i druge mjere, kao i povećati sredstva, koja će osigurati i usmjeriti razvika poljoprivredne proizvodnje, naročito na poljoprivrednim dobrima, radnim i zemljoradničkim zadrugama.

Važan faktor u povećanju poljoprivredne proizvodnje, a osobito povećanju prinosa po jedinici površine, predstavljaju melioracioni radovi u izrazitim poljoprivrednim krajevima. U investicionoj politici potrebno je dati prioritet rekonstrukciji postojećih melioracionih objekata i izgradnji novih čiji će efekat na proizvodnju biti brži.

Jedan od bitnih uvjeta za ostvarenje spomenutih zadataka u našoj ekonomskoj politici predstavlja što brže podizanje produktivnosti rada. Zato je potrebno u planu za 1957. godinu posebnu pažnju posvetiti daljnjem poboljšanju općih uvjeta u privredi, koji će stimulirati privredne organizacije u borbi za veću proizvodnju, ekonomičnost poslovanja i veći radni učinak.

Poseban značaj u tome ima platni sistem. Potrebno je nastaviti proučavanja, kako bi što prije izgradili platni sistem, koji će u većoj mjeri poticati na produktivniji rad i ekonomičnije poslovanje privrednih organizacija. Ovim cilju treba da posluži i praktične mjere, koje bi se poduzele već u toku 1957. godine.

U društvenom planu treba predvidjeti takav opseg i struk-

tu investicija, koji ne će dovesti u pitanje ostvarivanje zadataka podizanja životnog standarda i daljnju stabilizaciju tržišta, i da bi se potakao brži razvoj onih privrednih područja i djelatnosti, čije zaostajanje ometa daljnji privredni razvoj zemlje.

Jedan od važnih zadataka naše ekonomske politike u idućoj godini treba da bude daljnje povećanje izvoza, čime treba da se prošire naše mogućnosti uvoza sirovina i potrošne robe, kao i da se stvore uvjeti za smanjivanje deficita platne bilance. Saveznim društvenim planom treba staviti težište na povećanje izvoza industrijskih proizvoda, a u izvozu poljoprivrednih proizvoda imati u vidu potrebe unutrašnjeg tržišta i zadatak povišenja životnog standarda.

Jačanje narodne obrane ostaje i dalje važan sastavni element naše politike, u kom cilju treba društvenim planom osigurati sredstva na nivou iz 1956. godine.

Društveni plan treba da osigura mogućnosti za daljnje osljedno razvijanje radničkog samoupravljanja i komunalnog sistema.

Polazeći od toga da privredni razvoj zahtijeva i odgovarajući porast budžetske potrošnje, ali istovremeno imaju u vidu, da taj određuje i okvir, u kojima se može kretati ova potrošnja, treba osigurati odgovarajući nivo budžetskih rashoda i veću stabilnost u pritjecanju prihoda. Savezna narodna skupština smatra, da društveni planovi narodnih republika, kotara i općina treba da budu postavljene na osnovama iznesenim u ovoj rezoluciji, kako bi se potpunije ostvarili osnovni zadaci ekonomske politike zemlje.

U ovoj rezoluciji obuhvaćena su samo osnovna pitanja, koja treba da budu riješena saveznim društvenim planom. Pojedinačni konkretni prijedlozi narodnih poslanika nisu mogli da se uvrste u ova osnovna pitanja. Savezna narodna skupština preporučuje Saveznom izvršnom vijeću i odborima za privredu, da ove pojedinačne prijedloge uzmu u obzir prilikom donošenja saveznog društvenog plana, kao i prilikom donošenja odgovarajućih mjera i propisa u toku 1957. godine.

Iz zemlje i svijeta

RAZGOVOR DRUGA TITA S GRČKIM NOVINARIMA — Predsjednik Republike Josip Broz Tito za vrijeme prijema u Saveznom izvršnom vijeću, priredeno u čast predsjednika grčke vlade Konstantina Karamantisa, primio je grupu grčkih novinara, koji prate grčkog premijera i s njima se zadržao u kraćem razgovoru.

STIGLA POLJSKA DELEGACIJA ZA PITANJA UPRAVLJANJA PRIVREDOM — Delegacija partijsko-vladine komisije Poljske za pitanja upravljanja narodnom privredom doputovala je u Beograd kao gost Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije. U toku dvotjednog boravka u našoj zemlji, poljski predstavnici vodit će razgovore s našim ekonomistima i privrednicima o privrednom sistemu i upravljanju na šom privredom. Osim Beograda, gosti iz Poljske obići će još neke gradove i industrijske centre.

JUGOSLAVENSKI ODRED U EGIPTU — Svi kašrski listovi objavili su vijest, da je jugoslavenski bataljon međunarodnih snaga UN u impozantnoj koloni od preko 120 vozila stigao u logor El Baldaha između Kantare i Ismailije. Štampa je također objavila naredbu komande Ujedinjenih naroda, prema kojoj jugoslavenski odred treba da krene preko Kanala prema Sinaju u pravcu egipatsko-izraelske granice.

UGLJENOKOPI U RAŠI POVEĆALI OBAVEZU — U istarskim ugljenokopima i Raši, objavljeno je da postoje realni izgledi da će rudari do kraja godine dati tržištu za široku potrošnju oko 15.000 tona kamenog ugljena preko predviđenog proizvodnog plana.

U MADŽARSKOJ UVEDEN PRIJEKI SUD — Na teritoriju Madžarske uveden je priječni sud. Uredbu o tome donio je Prezidium Narodne skupštine. Istovremeno, sa objavljivanjem uvođenja prijevog suda, vlada Jenoša Kadara dala je izjavu o potrebi ove mjere i najavljuje stavljanje van zakona Centralnog radničkog savjeta Budimpešte, okružnih i gradskih radničkih savjeta i njihovo raspuštanje.

ALŽIRCI PRUŽAJU ODLU ČAN OTPOR — Borbe između francuskih snaga i alžirskih ustnika nastavljaju se na čitavom teritoriju Alžira. Ustanički odredi pružaju i dalje odlučan otpor ofenzivi Francuza, a na nekim sektorima prelaze u protunapade. Mrtvih ranjenih ima na obje strane.

EKSPLOZIJA U NEWYORS KOJ LUCI — U strahovitom požaru praćenom snažnom eksplozijom, koji je izbio u newyorskome pristaništu poginulo je 14, a ranjeno oko 100 ljudi, većinom lučkih radnika i mornara. Uzroci ove nesreće nisu još poznati.

U prvi plan povećanje lične potrošnje i životnog standarda

(Nastavak sa 1. strane)

darda gradskog stanovništva, odnosno radnika i službenika, čija je potrošnja, kao što je u više mahova isticano, opala posljednjih godina, dok je u ovoj godini tendencija njenog opadanja jedva zadržana. Naravno, ovi robni fondovi poslužiti će i za povećanje potrošnje seoskog stanovništva, samo taj porast treba da zavisi od rezultata koji će se postići u povećanju poljoprivredne proizvodnje.

Porast potrošnje radnika i službenika sprovede će se povećanjem plaća u privredi, zatim budžetskim ustanovama, narodnoj obrani, ustanovama sa samostalnim financiranjem, bankama i ostalim ustanovama i organizacijama uz istovremeno povećanje penzija. Ukupan efekat ovih povećanja koja će stupiti na snagu 1. januara 1957. godine, iznositi će 36 milijardi dinara.

Predloženo povećanje plaća predstavlja mjeru poboljšanja životnog standarda radnika i službenika, koja se vrši odgovarajućom raspodjelom društvenog proizvoda u narednoj godini. Međutim, ova potrošnja može biti znatnije povećana na bazi produktivnosti rada, tj. većeg učinka i uspješnijeg poslovanja poduzeća. U narednim godinama to upravo može i treba da bude osnovni izvor povećanja životnog standarda.

SMANJENJE IZVOZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

Da bi se zagarantiralo realno povećanje plaća i životnog standarda, pored mjera koje osiguravaju povećanu industrijsku proizvodnju, predviđaju još i slijedeće mjere:

Smanjenje izvoza poljoprivrednih proizvoda prema 1956. godini, koje se odnosi na neke poljoprivredne proizvode kao što su meso, jaja, mliječni proizvodi i sl.

Uvoz industrijske robe, koji će u već prvih mjesecima 1957. godine biti u stanju da zajedno sa domaćom proizvodnjom realno pokrije predviđeno povećanje plaća.

Uspornije trošenje sredstava u prvim mjesecima godine za investicije i druge vidove unutrašnje

potrošnje, kako pritisak ove tražnje ne bi na početku godine poremetio realno povećanje potrošnje stanovništva.

Bolje tehničko opremanje trgovine i prometa poljoprivrednih proizvoda, u kome cilju je predviđen veći uvoz transportnih sredstava i drugih uređaja za trgovinu da bi se dovoz ovih proizvoda u velike potrošačke centre učinio bržim i efikasnijim.

USMJERAVANJE LOKALNIH FONDOVA

Uporedo s ovim mjerama treba istaći da na lokalnim organima leži zadatak da racionalnijom upotrebom i pravilnijim usmjerenjem lokalnih fondova, boljom organizacijom službe i aparata snabdijevanja, i uopće većom brigom za snabdijevanje gradskog stanovništva, podrže i sa svoje strane opće napore za povećanje životnog standarda radnika i službenika.

Plenum Općinskog odbora SSRN Šibenik

(Nastavak sa 1. strane)

nima Šibenika i nekih sela, gdje za to postoji interes, omogućio razgledavanje naših tvornica. Za to najbolje pokazuje činjenica da je u jedan dan oko 6000 građana razgledalo tvornicu u Ražinama.

Drugovi sa sela iznijeli su da je velika griješka u tome, što je ukinuto pokretno kino kotara, tako da sada u selima nema nikakvih kinopredstava. Bilo je govora i o tome da bi drugovi iz grada trebali češće obilaziti sela i slati predavače koji bi im pomogli u rješavanju raznih problema.

Na kraju su doneseni zaključci i program rada.

Između ostalog, zaključeno je, da se godišnje konferencije osnovnih organizacija SSRN održe do konca siječnja 1957. godine. Već sada treba prići pripremi tih konferencija a po mogućnosti održati i predizborne sastanke.

U. B.

Iz organizacije Narodne omladine

VIŠE MANIFESTACIJA

Sada se nalazimo u vremenu kada organizacije imaju najviše mogućnosti da razviju sve svoje aktivnosti. Mnoge organizacije to i rade. Organiziraju se priredbe, sportska natjecanja i drugi oblici rada u organizacijama Narodne omladine. Da bi ono najbolje čime se bave organizacije došlo do svog punog izražaja, Kotarski komitet u idućoj godini organizira nekoliko akcija kotarskog značaja.

KULTURNO PROSVJETNA SMOTRA

Na našem kotaru aktivno radi na desetine kulturno umjetničkih društava, a još više raznih sekcija. Nema nedjelje ili drugog praznika da se na našim selima ne održava po nekoliko priredbi. Srednjoškolske organizacije iz Šibenika organiziraju česte posjete

našim selima. Ovakvim radom naših društava i grupa stvorena je mogućnost da općinski komiteti organiziraju općinske smotre kulturno-prosvjetnog karaktera. Ove će se smotre održati u II. i III. mjesecu iduće godine prema mogućnostima općinskih komiteta. Najbolje točke njihovih programa ići će na Kotarsku smotru koja će se održati 1. IV. 1957. u čast otvaranja omladinskih radnih akcija. Komisija za izbor i organizaciju kotarske smotre naravno pažnju će posvetiti kvaliteti programa. Najbolji izvođači će biti nagrađeni.

SEMINAR ZA OMLADINSKE RUKOVODIOCE

U januaru iduće godine organizirat će Kotarski komitet Narodne omladine seminar za sve članove općinskih i kotarskog komiteta. Seminar ima za cilj da se omladinskim rukovodiocima daju iskustva i znanja koja će moći koristiti u svom svakodnevnom radu u osnovnim organizacijama. Na seminaru, među ostalim, raspravljat će se o sistemu rada općinskih komiteta NO, ideološkom i političkom odgoju omladine, društvenoj aktivnosti, o izgradnji komunala i društvenom upravljanju, o fizičkom odgoju, radu organizacije Saveza pionira, o razvoju i unapređenju poljoprivrede i zadrugarstva i t. d. Predavanja i razgovore s omladinskim rukovodiocima vodit će politički, privredni i omladinski rukovodioci.

SEOSKE PARTIZANSKE IGRE

Interes za sportski život kod seoske omladine je velik. Međutim, treba naglasiti, da on nije razvijen. Muška omladina se bavi raznim vidovima sporta povremeno, dok ženska omladina se uopće ne bavi. Ozbiljnu prepreku za razvijanje sporta na selu čini nedostatak stručnog kadra i materijalnih sredstava. Upravo zbog toga komitet je prišao organizaciji seoskih partizanskih igara, jer one ne iziskuju neku posebnu stručnost, a sredstva koja je potrebno utrošiti u njihovu organizaciju su neznatna. Osim toga kroz seoske partizanske igre može se obuhvatiti veliki broj omladine, dakle masovnost je zastupljena više nego kod drugih sportova. Da bi izvršio što bolju organizaciju igara, Kotarski komitet će u zajednici s Kotarskim savezom DTO «Partizan» organizirati trodnevni seminar za rukovodioce seoskih partizanskih igara. Rezultat igara vidjet će se 1. maja, kada će se održati općinska natjecanja i 25. maja kada će najbolji nastupiti na kotarskom takmičenju u Šibeniku.

U ovo vrijeme srednjoškolska omladina sprema organizaciju srednjoškolskih igara.

Z. B.

život naših općina

K N I N

Općinsko prosvjetno vijeće izvršit će pregled biblioteka

Na nedavnom sastanku Općinskog prosvjetnog vijeća razmatrano su neka kulturno-prosvjetna pitanja. Tako je bilo govora o knjižnicama i čitaonicama koje

PREDAVANJE U NARODNOM SVEUČILIŠTU

Prošlog četvrtka velika dvorana Doma JNA bila je dobro posjećena. Narodno sveučilište organiziralo je predavanje o temi: «Veliki svemirski prostor i naš sunčani sistem». Predavač prof. Zdravko Ikica je uspio da zainteresira brojne slušaoce, koji su bili zadovoljni ovim korisnim predavanjem.

ŽELJEZNIČARI POHAĐAJU SKOLU ZA STICANJE KVALIFIKACIJA

Da inicijativu Direkcije željeznice Zagreb ovih dana je počela rad škola, ranga radničke gimnazije, koju pohađa 40 željezničara, rad sticanja potrebnih kvalifikacija. Za šest mjeseci obradit će se gradivo jednog razreda. Sada svi polaznici prelaze gradivo V. razreda osmogodišnje škole. Nastava se održava u prostorijama željezničara a predavači su nastavnici i profesori iz Knina.

TIJESNO

DA LI ĆE SE U 1957. GODINI ELEKTRIFICIRATI OPĆINA TIJESNO

Konačnim završetkom radova na izgradnji trafostanice u Stankovcima riješit će se u dobroj mjeri problem elektrifikacije Ravni Kotara i mjesta na općini Tijesno. Plan izgradnje dalekovoda, kojim će se povezivati otok Murter sa Stankovcima, upućen je na razmatranje Elektroprivrednoj zajednici NR Hrvatske. Mnoga mjesta na općini Tijesno posjeduju vlastite termocentrale, ali su više-manje sve one u deficitu. Izgradnjom dalekovoda mnogo bi se postiglo na privrednom i kulturnom razvitku zapadnog dijela našeg kotara. U tom slučaju bi se i na području turizma napravio velik korak naprijed. Problem stalne električne energije je osnovni faktor za proširenje brodogradilišta u Betini i izgradnju nove moderne uljarne u Murteru. S obzirom na sva ta pitanja očito se nameće potreba za njihovom brže rješenju.

Za izgradnju dalekovoda, koja je predviđena za 1957. godinu, potrebno je oko 36 milijuna dinara. Prema nekim informacijama izgradnja bi se financirala iz republičkih sredstava.

M. M.

SKRADIN

PRIMANJE NOVIH ČLANOVA U PIONIRSKU ORGANIZACIJU

U Skradinu je nedavno izvršeno svečano primanje učenika u pionirsku organizaciju «Vladimir Nazor». Svečanost je bila ispunjena kulturno-umjetničkim programom, koji je oduševio prisutne.

VJEŽBA VATROGASACA

Dobrovoljno vatrogasno društvo u Skradinu izvelo je s uspjehom nekoliko vježbi, koje je promatralo mnoštvo mještana. Vježbe su pokazale da društvu još uvijek nedostaju prijeko potrebni rekviziti. Za organizaciju ovog nastupa zaslužan je komandir Ivan Pačić.

S. V.

DRNIŠ

POGINUO OD ELEKTRIČNE STRUJE

U Širitovcima kod Drniša dogodila se prošlih dana teška nesreća u kojoj je izgubio život 37-godišnji Ivan Lovrić pok. Marka, otac troje djece. U času kad je htio iskopčati struju od radioaparata, on se dotakao neizoliranog spoja i udar struje ga je bacio na zemlju, nakon čega je smrt momentano nastupila. U ovom slučaju organi Sekretarijata za unutrašnje poslove vode izvidaje.

postoje na području općine. Osnovane su komisije sa zadatkom da izvrše pregled knjiga u svim bibliotekama. Vijeće također namjerava poduzeti akciju za popunjavanje biblioteka knjigama i literaturom za koju u selu postoji interes.

Osim toga je zaključeno, da postojeća kulturno-umjetnička društva izrade planove rada. Razmotreno je i pitanje osnivanja večernje osmogodišnje škole za odrasle na Vrblniku. Škola će uskoro početi rad, a pohađat će je oko 20 radnika i seljaka koji žele steći kvalifikaciju osmogodišnje škole.

AKTIVNOST KNINSKIH PLANINARA

Planinarsko društvo «Dinara» i streljačka družina iz Knina održali su prošle nedjelje školsko gađanje u Marunuši. Po lijepom vremenu odaziv je bio dobar, a i postignuti rezultati sasvim zadovoljavaju.

TAKMIČENJE VATROGASACA

U nedjelju izjutra članovi Dobrovoljnog vatrogasnog društva iz Knina sudjelovali su u takmičenju koje provodi Vatrogasni podsavez. Takmičenje obuhvaća nekoliko vatrogasnih disciplina, koje se pojedinačno boduju. Nakon prikupljanja podataka o svim društvima na području podsaveza, objavit će se rezultati i pobjednik takmičenja.

NADEN SMRZNUT

Član lovačkog društva Knin Boško Šest naišao je nedaleko Knina na leš 44-godišnjeg Pavla Vujanica pok. Petra, iz Vrblnika. Izvidima, koje su povelj mjerodavni organi, utvrđeno je da je Vujanjić stradao uslijed smrzanja. Nesretni slučaj se dogodio za vrijeme nedavne hladnoće, koja je u jačoj mjeri zahvatila okolice Knina.

VODICE

ŠKOLA ZA ODRASLE USPJEŠNO NAPREĐUJE

Prošlo je već mjesec dana otako je započela rad škola za odrasle. Tečajeva za V., VI. i VII. razred osmogodišnje škole posjećuje uglavnom omladina kao i službenici mjesnih poduzeća i ustanova. Krajem veljače, nakon završetka tečajeva, polaznici će polagati ispite. (M.)

OSNOVANO DRUŠTVO ŽENA

Preko 100 žena iz Vodica, Gačeva, Tribunja, Čiste Male i Čiste Velike prisustvovalo je osnivačkoj skupštini društva žena. Za predsjednika društva izabrana je Anda Sarajlić, učiteljica.

U okviru društva postojat će tri sekcije i to odgojno-pedagoška, za ručni rad i sekcija za kuhanje. Kod žena sa područja općine Vodice postoji veliki interes za rad ove organizacije, a žene — prosvjetni radnici, pružit će joj punu pomoć. To isto učinit će političke i društvene organizacije u Vodicama. (M.)

TEČAJEVI ZA UNAPREĐENJE DOMAĆINSTVA U ZATONU

Prošlih dana započeo je rad tečaj za unapređenje domaćinstva, koje je organizirao Sekretarijat za prosvjetu i kulturu NO općine Šibenik. To je jedini tečaj takve vrste na kotaru, a njegov zadatak je da omladinkama pruži osnovna znanja iz vođenja domaćinstva, kuhanja i šivanja. Tečaj pohađa oko 20 djevojaka. Za sadašnji dobar rad tečaja dobrin dijelom zasluga pripada učiteljici Vojni Grubelić.

Ovdje je također otvoren tečaj za osposobljavanje sanitetskog osoblja, koji polazi 25 djevojaka. (N. Š.)

Sa sjednice radničkog savjeta Pilane i tvornice sanduka

Rekonstrukcija poduzeća prije ko potrebno

Jednog poslijepodneva, krajem prošlog tjedna, prisustvovao sam redovnom sastanku radničkog savjeta Pilane i tvornice sanduka. U malenoj prostoriji, na nekoliko poredanih klupa, dvanaest članova radničkog savjeta očekivalo je početak sjednice. Malo poduzeće, s malim brojem članova Savjeta, stvorilo je u meni misao da tako mala privredna organizacija ne će ni imati nekih naročitih problema. No, kada sam na to skrenuo pažnju direktoru poduzeća, on je bez razmišljanja nadodao:

— Imat ćete prilike vidjeti na kakove sve teškoće i probleme nailazimo u radu.

I zaista njegova tvrdnja, a što sam se kasnije i sam uvjerio, bila je točna. Evo ih samo nekoliko, koje sam uspio zabilježiti.

Najveću teškoću za poduzeće predstavljaju pomanjkanje sirovina i zakašnjenje u isporukama robe. Tako, na pr., Drvno-industrijsko poduzeće u Perušiću još ni do danas nije isporučilo 2.000 kubičnih drvene građe, iako je ono dalo obavezu da će to izvršiti već do kraja ljeta. Da situacija bude još teža, zakazali su i mnogi kupci u narudžbama, a i konkurencija na tržištu neočekivano je bila jaka. Sve te okolnosti odrazile su se nepovoljno na izvršenje godišnjeg plana. Tako je plan proizvodnje za prva tri kvartala izvršen za svega 43%. U proteklom mjesecu sandučara je izvršila plan za 77%, a pilana za 81%. Pogon sandučare uspio je da sniži otpatke na 30%. S obzirom na takvo stanje čitav radni kolektiv je zaveo strogu štednju u svim pravcima. Međutim, dok većina radnika i službenika ulaže sve napore za prosperitet poduzeća, dotle pojedinci svojim čestim i neopravdanim odsustvom zbog

navodnog bolovanja, nanose štetu. Samo do danas poduzeće je na ime bolovanja do 7 dana isplatio 162.000 dinara. To je s obzirom na sveukupni broj radnika venka suma. Nakon duže diskusije donesena je odluka o formiranju komisije, koja će imati za zadatak da upoduce vodi računa o odsustvu radnika i službenika zbog bolovanja.

Na temelju dosadašnjeg iskustva o izradi godišnjeg plana, radnički savjet je zaključio da se novi plan proizvodnje za 1957. godinu donese prema stanju o isporuci materijala, a ne u odnosu na kapacitet poduzeća, jer bi u protivnom postavljeni plan bio ne-real.

Govoreći o investicionom programu, direktor poduzeća se dotakao prijelaza istog na Ražine. U vezi s tim on je napomenuo, da je rekonstrukcija poduzeća, za koju se već vrše opsežne pripre-

me, prijeko potrebna. Ona će se izvršiti iz lokalnih i republičkih sredstava. Za nju su se već zainteresirali Zavod za planiranje NR Hrvatske i Institut za arvanu industriju u Zagrebu. Nakon izvršene rekonstrukcije, čiji radovi bi se vršili u etapama, poduzeće bi posjedovalo ove pogone: pilanu za bukovinu sa parnikom, zatim sandučaru sa sušionicom, izraou pokućstva sa građevnom stolarijom, parketarom i galanterijom. Proizvodi ovog poduzeća imali bi široku primjenu u nekim granama industrije, a pored toga i domaće tržište bi na jednom širem području bilo snabdjeveno u većoj mjeri nego do sada raznim artiklima. Jedino rekonstrukcijom sadašnjeg poduzeća ono bi bez sumnje izašlo iz teškog stanja u koje je zapalo sticajem niza okolnosti. Nije potrebno ni spominjati koliko bi pak koristila zajednica. (J.)

Iz Pilane i tvornice sanduka

Dr. Josip Hrnčević;

Naši sudovi uspješno obavljaju svoje funkcije

U radu sudova, građanskih i privrednih, ogleda se bezmalopričan život našeg naroda. Djelatnost sudova nije ograničena samo na suzbijanje kriminala i rješavanje imovinskih i drugih sporova, ona je daleko šira i obuhvaća masu najraznovrsnijih odnosa u koje po normalnom toku stvari stupaju naši građani i privredne organizacije.

Sud nije organ kaznenog progona odnosno organ koji rješava pravne sporove između stranaka, neg je sud i veoma važna ustanova sa širim društvenim funkcijama i ulogom. Sud pruža građanima i privrednim organizacijama pravnu pomoć u rješavanju najraznovrsnijih pitanja iz njihovog svakodnevnog života i privrednog poslovanja. Svojim djelovanjem sud bitno utječe na podizanje društvene i pravne svijesti ljudi. Rad suda se veoma osjetljivo politički odražava na terenu. Sud je tipičan organ poretka, koji uživa autoritet u očima naroda. Naši građani i privredne organizacije redovno se i bez teškoća obraćaju sudu i se za to ukazuje potreba. S obzirom na sve to naše socijalistička društvena zajednica, prvenstveno republike narodne skupštine i izvršna vijeća, kao i narodni odbori, treba da posvećuju sve veću pažnju sudovima, stvarajući potrebne uslove za normalno obavljanje njihove funkcije.

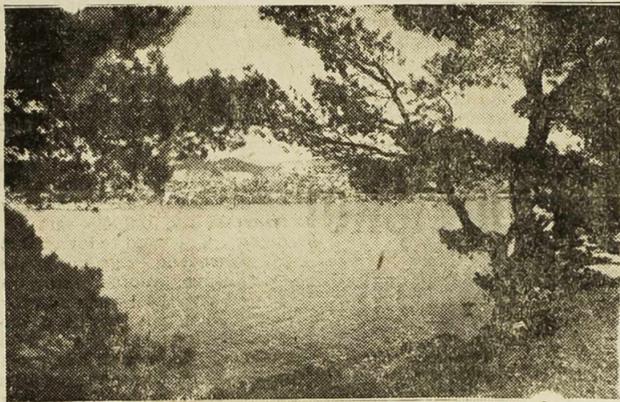
Kao posebna vrsta redovnih sudova razvili su se privredni sudovi čiji se rad zasniva na punom poštovanju principa legaliteta. Oni su posebni faktor bez čijeg se postojanja i efikasnog funkcioniranja normalno privredno poslovanje ne da ni zamisliti. I u sadržaju rada građanskih sudova mnogo se toga dosad izmijenilo. I tu se javljaju nove vrste sporova a mnoge naizgled stare vrste sporova mijenjaju se po svojoj sadržini i zahtijevaju nov, pedesetiji način rješavanja. Uzmimo kompleks upravnih sporova. Rješavajući upravne sporove vrhovni sudovi dolaze u situaciju da razmatraju najraznovrsnije odnose i predmete koji inače spadaju u kompetenciju organa državne uprave i društvenog samoupravljanja. Oni te predmete razmatraju samo sa gledišta zakonitosti i na taj način doprinose svoj udio u osiguranju pravne sigurnosti i jedinstva pravnog poretka. Ili, uzimimo stambenu problematiku. O-

na je po svom sadržaju i složenosti bitno drukčija nego što je bila u staroj Jugoslaviji. Sva ta problematika kroz ovu ili onu vrstu postupka dolazi do izražaja u radu redovnih građanskih sudova. Sve su to novi i složeni društveni i pravni odnosi, čije zakonito i pravilno rješavanje zahtijeva od sudija i sudskog aparata više općeg i stručnog znanja i više sposobnosti i umjetnosti. Naši zakoni i pravni propisi često se mijenjaju i dopunjuju, a pojedine zakone i uredbe prate brojna uputstva, pravilnici i drugi normativni akti, tako da je pravni sistem nepregledan, a pojedini propisi međusobno su proturječni, manjkavi ili zastarjeli. Posve je razumljivo, da izgradnja novog društvenog sistema i promjene koje se u njemu odvijaju zahtijevaju donošenje mnogobrojnih pravnih propisa i njihove česte izmjene i dopune, ali izgleda da su te izmjene i dopune isuviše brojne i česte.

Posebno je pitanje, da li našim uslovima i potrebama odgovara svakakav način i tip kodifikacije pravnih propisa kakav primjenjujemo, naime, da li je potrebno da svaki savezni zakon ili uredba u detalje reguliraju materiju na koju se odnose, ili bi bilo dovoljno da reguliraju samo ono u toj materiji što je osnovno i od čega se ne smije odstupati, tako da organima koji te zakone i uredbe primjenjuju ostane više slobode rasuđivanja. To je stari problem i oigledno se u tom pogledu mora kod donošenja pojedinog zakona i uredbe naći prava mjerila, što, opet zavisi od prirode same zakonske materije i cilja koji

se pravnim propisima želi postići. U svakom slučaju potrebno bi bilo da se kodifikaciji pravnih propisa pristupa s više plana i smislenosti. To bi doprinijelo bitnom poboljšanju rada sudova i organa uprave, a samim tim i daljem učvršćivanju pravne sigurnosti građana i društvenih organizacija.

Sudijski poziv je veoma odgovoran. Naš narod najteže podnosi sudske griješke i nepravde. Sudija, da bi odgovorio svom pozivu, treba da bude čovjek široke kulture i solidnog općeg i stručnog znanja, da duboko pozna život naroda i probleme socijalističke izgradnje, i posebno da bude objektivna, odmjeren i nepristran. Naše sudstvo u velikoj mjeri ima te kvalitete, ono posjeduje potrebnu stručnu spremu i bliske je narodu, u redovima sudija nema korupcije, protekcionizma i sličnih negativnih pojava. Ako se takav slučaj negdje i pojavi, on se odmah ispravlja i otklanja. Pa ipak, naše sudstvo u potpunosti još ne odgovara zahtjevima i potrebama našeg društva i vremena. Materijalna baza sudstva-zgrade, inventar i ostala sredstva za rad — je preuska i zastarjela. Uslovi života sudija i rada u sudu su još uvijek prilično teški. Postoje znatne teškoće u popunjavanju sudova mladim sudijama i ostalim sudekim službenicima. Sve te slabosti predstavljaju ozbiljnu smetnju nastojanjima da se nivo i kvalitet sudstva podigne na odgovarajući viši stepen. U tom pogledu pred organima narodne vlasti i pravosudne uprave stoje ozbiljni zadaci.

O radnom stažu

Slab odaziv svjedoka

Zamjena i izdavanje radnih knjižica kod nas još traje. Taj rad za naše podružice još nije završen, iako su rokovi nekoliko puta određivani. Mnogi se naši ljudi pitaju zašto još nisu dobili novu radnu knjižicu. Na to će isti dobiti odgovor kod nadležnih u općini, da je na tom poslu nedovoljan broj službenika.

Ovom prilikom nešto ćemo reći o drugom posebnom problemu ovog posla. Naime, radi se o radnom stažu koji se dokazuje putem izjava svjedoka, o čemu rješenja donosi kotarski zavod za socijalno osiguranje. Na osnovu točke 62 Uputstva za izvršenje uredbi o radnim knjižicama iz 1952. g., rješenja o radnom stažu, koja se dokazuju putem izjava svjedoka dana su u nadležnost republičkim zavodima za soc. osig. Na žalost, oni tom poslu nisu nikad ni prišli, nego su poslije dvije godine prenijeli tu nadležnost na lokalne zavode za soc. osig. Taj posao su lokalni zavodi prilično zastopavljali, a uglavnom i objektivno, jer se radilo o vrlo delikatnom poslu, za koji je trebalo više stručnosti. S druge strane ni osiguranici nisu «pritisakavali» na rješenja, jer se nije radilo o ostvarenju nekog neposrednog prava, kao što su to druga prava iz socijalnog osiguranja, kao mirovine, dječji dodatak i sl. Zavodi u Sibeniku, Drišuu i Kninuu izdali su ipak u prvo vrijeme oko 1600 rješenja.

Ljudi su se konačno sjetili na svoje radne knjižice i počeli su kod zavoda češće tražiti priznanje radnog staža dokazivanog sa svjedocima. Zavod u Sibeniku je u posljednje vrijeme odlučio najozbiljnije prići ovom poslu na čitavom svom području. A i vrije-

me je! Medutim, kad se je prišlo ostvarenju namjere, nije bilo lako odlučiti. Zavod guše i drugi razni zadaci, koji ne dozvoljavaju odgovor. Stoga se potražila pomoć sa strane. Uspjelo se pronaći zvan zavoda izvjesna stručna lica kojima je on dao posebne upute oko odvijanja tog posla. Teko, nešto svojim snagama a nešto pomoći sa strane, prišlo se najodlučnije donošenju rješenja za radni staž koji se dokazuje putem izjava svjedoka.

Brzom rješavanju ovih predmeta ispričile su se u samom početku mnoge teškoće. Saslušanja svjedoka, koja su davno vršena kod sudova, vrlo su manjkava i nedovoljna, tako da se na osnovu tih izjava ne može donijeti odluka niti u 100% slučajeva. Ni ranija saslušanja vršena kod Zavoda za soc. osig. nisu uvijek dobra, a same izjave svjedoka su posebni problem. Nedovoljna saslušanja su naročito kod svih građevinskih radova, radova na obali, kućnih pomoćnica, pružnih radnika i t. d. Često svjedoci u svojim izjavama govore o neprekidnosti zaposlenja i za nekoliko godina, za koje radove je poznato da se nisu izvodili neprekidno. Često su iskazi svjedoka međusobno kontradiktorni. Mijenjaju se godine početka i svršetka radova, a često se pogrešno iskazuju i sami poslodavci kod kojih se rad obavljao. U mnogim slučajevima se iskazi ne slažu sa sačuvanim evidencijama soc. osig., koje su kasnije nabavljene nego što su svjedoci prethodno izjavili. Izjave svjedoka se svode na stalne radnike, tako da sezonskih ili povremenih radnika gotovo i nema. Utvrditi radni staž znači utvrditi materijalnu istinu. To, međutim, nije lako.

Naći istinu s ovakvim iskazima je nemoguće. Stoga onda preostaje — dopuna postupka. Moraju se ponovo pozivati već saslušani svjedoci ili se traže novi. Medutim, osiguranici (čiji je predmet u pitanju) negoduju, a neki se o vome i opiru. Govore: što ću ja ponovo voditi svjedoke, oni su već saslušani, svjedoče ne će da dolaze i slično. Razumijemo da je to ljudima teško, da se izlazi u troškovima, ali se drukčije ne može. Takove osobe trebaju shvatiti svu težinu ovog posla i da se rješenja ne mogu donijeti, a da se prethodno ne ispituju sve okolnosti o kojima govori zakon. Pogrešiti u ovoj stvari je vrlo lako, ali će se najmanje pogrešiti, ako su sve ili gotovo sve okolnosti razvijetljene. Radi toga je u interesu samih ljudi da se odazivaju pozivima zavoda, jer se jedino na taj način može uspjeti u brzom rješavanju tih predmeta, na koje se tako dugo čeka. Ukoliko se u nekim predmetima svjedoci ne odazovu na dva poziva zavoda, ovaj će donijeti rješenje bez priznanja odnosnog radnog staža, jer drugog izlaza nema. Potrebno je podvući i to, da svjedoci trebaju govoriti o svim okolnostima zaposlenja onako, kako su te okolnosti i postojale, što znači: učestvovati prekidnost radova i izjašnjavati se o prosječnom mjesečnom ili godišnjem zaposlenju.

Na kraju napominjemo da se saslušanja vrše u popodnevnom vremenu, jer zavod drukčije ne može organizirati ovaj posao. Naime, saslušanja vrše suci koji su zaposleni u drugim uredima, pa ovaj rad obavljaju prekovremeno. U ureduvnom vremenu zavod vrši saslušanja isključivo u tekućim mirovinskim predmetima,

10

Svi potekoše u dakonsku čeliju, koja se nalazila između Načvareve i Tetkine. Jadni Skorancu ukocanjio se, a otvoreno mu oči. Na krevetu i a podu dvije lokvice krvi. Kraj njege na stoliću nekoliko staklenica lekarija. Haljine mu pobacane vrh pokrivača. Prema njegovu, uz duvar, drugi razabra, na kome spavaše Cimavica.

Pošto se gvardijan razabra malo, zasu gdnjama Cimavicu.

— Gade, gubo, rdo, izmetu, smrdljiva Cimavico, tako li si gleda' druga, a? Tako si se brinja za nj!

Svi navalise na dakona, ko će bolje. Fra-Srdanu ne bi dosta, što ga najviše izruži, no mu darova prida, čuši ga dva tri puta, a da je mogao od naloge u tiješnoj sobi, češe ga i nogom napipati.

Fra Brne nadimlje obraze i drži se za trbuh. Kad god bio čuo jali vidio što nemilo, odmah ga češe zaboljeti u kulji. Taa-ko! taa-ko! ponavlja on i vrti se na mjestu.

Svi graju. Balegon otkrio mrtvaca, pa ga kuca kokicom po utonulu želucu, a drugom rukom maha i govori: nešto. Dundak stade otvarati staklenice ljekarija i svaku primiriše, mrdeći se Boban digao nogu mrtvog, pa joj mjeri prstima debljinu, čudeći se, gdje je i toliko duša stajala. Jedini Stipan sastavio ruke na krsta i gleda mirno.

— Ma šta sam ja kriv? Šta sam kriv, za rane i ukrstove? kuka dakon, kad ga jedva već dopade red, da ga čuju. Šta sam mogao učiniti? Jeto slično uvatija ga oganj i kašlja je i znojija se, a ka' i svaku veče, bog zna odakad! A to ste znali svi! Anca bmo se sinočke, u nike, bi mu lakše i razgovarali smo se i smijali. Još reče, da će jutroske na matutin, ako vitak ujenja, »ma isto nemoj me buditi, ako se sam ne probudim«, reče mi. A jutroske, posli prvi zvona, ja ga dva puta polako zovnu: Inocenco! Inocenco! Pa kad sam vidija, da spava, jer sam mislija da spava, ja ga ostavi, jer šta bi drugo činija? . . .

— Taa-ko! Dakle on je priminuja još noćalike? pita fra Brne začuden.

— Pa to se zna! To se odma' vidi! veli Stipan.

— O, bože! bože! pa ovako? Bez ispovisti i bez pušća! jada se fra Pirija.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počеше tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

SIMO MATAVULJ

— Ali, može biti, da baš njemu utruše zubi s toga, što si ti ja nezrila voća? reče namigujući Dundak, kome se, kao i svoj manastirskoj čeljadi, zakačila u pameti po koja izreka iz svetoga pisma.

Lovrića u mladijem godinama otpрави općina u soldatiju, jer cijela varoš nemaše mira od njegova bakočenja. Kad se, nakon dvadeset godina, vrnuo doma, oženj se s jednom slabunjavom a već zreloom curom, koja imadaše nešto svoga. U vojsci nauči crevljarski zanat, pa je u Skradinu prolazio lijepo. On je izradio obuću fratrima, a toga mu i primise sina. To bješe jedini dan, kojemu ne bješe rod nijedan fratar. Zena Lovriću umrije poslije četiri godine, a eto vidjesmo kako sin svršu u godini osamnaestoj svoga jadnoga vijeka.

Pa se opet povrnuo stari red u manastiru. Povratio se predašnji red, ali žala ostavi traga, koji počese osjećati onda, kad je trebalo da su već razabrani. Cimavica, pošto je desetak dana ležao gdje i prije, od jednom navalila, da ga premjesti, te ga fra Pirija primi k sebi. On ne htje kazati, oda šta se prepao, no kad ga ko zapitaj o tome, on se naburi, a na licu mu se etahu strašne priče. Toliko bi dosta, da strah obuzme dake. A kad još Cimavica zaiska o dobi dopust, da ode doma na neko vrijeme, onda se strah useli u sve slugu, pa dohvati i fra-Brunu, Zlosretni Cimavica ne ustavi se na tome nego pisa za svoje kuće sa Zitnica stricu fra-Pinjati čuku, koji u to doba držaše inoriju u Oklaju. U pisru se molu, da ga stric premjesti u šibenski manastir sv. Lovre, jer da je radiji »svući se« no se povratio u Visovac, pošto je kuća »sjenovitaa, »mного sinovitaa. Fra Pinjata povolji »svući se«, a njegovo pismo pošlje fra-Piriji, dodavši sam: kako bi dobro bilo da braća očate bdijenje za pokoj Skorancine duše. Sad prionu strah i fratrima, svi-ma, osim Tetke i Srdaca. Zaludu se ova dvojica opirahu, da će se tek nakon toga raspaliti mašta mladeži, fra Brne je dokazivao da treba a uza nj pristajahu četiri brata. Zapodjede se žestoka bogoslovska parba, te se prizivalo svete oce u pomoć. Učeni fra Tetka pristo se rugao, te svojim razlozima satjera protivnike u tuljak. Ali kako obično biva u takijem prilikama, nadjačani se veoma ražešiše i ostadoše pri svojoj. Junački fra Srdarina ne umijaše se pretiti, no im vikaše: »ona guba, ona smrdljiva Cimavica, izmislila ko-ješta samo da nađe izvit, kako će se prosokitati, a vi odma: tum! tum! Odma po sridi svete oce i korabljiće! Valaj je dobro učinija, što je očistija nogu odavlen, jer da se jopet navratu, napipa' bi ga nogom, di je najpošteniji, i to ne jednom ka' skoro, nego sve dok bi ga dogna do voza! Čuk od čuka kao što su svi njegovi, a najviše Pinjatina! . . . A taj Skorancu neka se meni javi, ako je kapac, neka . . .!« pa zaškrgutaj zubima i bubni šakom o sto.

Bakonja je pio riječi Srdarove. Bakonju zanosiaše sve što je muško i sokolasto, te i ako se čudio učnosti ostalih fratara, čudio se još više

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

— Zašto! zašto! veli gvardijan. Jeto tako! Potrija je čoviku iskaliti se, a ti si mladi, a . . . ajdemo! da se trsi što je treba! pak istura mladariju.

— Šta čemo, de? Šta ti je, tu ti je! Manje karabuline sada, pa da se uredi što treba urediti! reče fra Tetka.

— Ali šta sam ja kriv? Šta sam mogao učiniti, za blaženu divicu? kuka jednako Cimavica.

— Taa-ko! Ma bolan ko tebe krivi. Ko kaže, da si što kriv, tješi ga fra Brne.

Sad svi počesh tješiti dakona.

— A za što me onda sujete i bijete? pita ječajući.

kultura - prosvjeta - kultura - prosvjeta - kultura

Miroslav Krleža:

„U AGONIJI“ Premijera u Narodnom kazalištu

Središnja ličnost hrvatske književnosti iz Prvog svjetskog rata pa do naših dana jest Miroslav Krleža.

Njegov književni rad obuhvaća više knjiga pjesama, drama, romana, novela i fragmenata.

Drama »U agoniji«, koju je 2. prosinca izveo prvi put ansambl šibenskog Narodnog kazališta, svojim sadržajem, licima i milieuom povezana je s ostalim Krležinim radovima glembajevskog ciklusa.

Glavno lice te drame je Laura, dijete promašenog i kasnije samo formalnog braka jednog generala i jedne Glembajeve. Ona postaje ženom baruna Lembacha, konjaničkog potpukovnika, za kojega je slom carstva godine 1918. značio pad izbleštalog kavalerijskog nimbusa i »plavokrvne« aristokratske nedokučivosti u mizeriju i desperaciju. Njegov pad povukao

je uvjeren, da će je spasiti i da će je izvesti iz ove desperacije i tmine, a tek je na kraju spoznala, kako je sve to s njim bilo tužno i krivo od samog početka, i kako taj advokatski pozer i mnogorječivi gentleman nije ništa drugo nego maska, ispod koje zijeva praznina. Dakle, agonija ovih danas već zaboravom prikrivenih predstavnika jednog trulog izdanka društva, agonija njihovih bolesnih relacija, agonija jednog suvišnog sterilnog sloja, što ga je jedno vrijeme na trenutak uzdiglo na površinu zbivanja, da bi ga malo zatim novo vrijeme povuklo u dubinu i progutalo bez traga. U filisiranju posvećena negativnosti i suvišnosti nekoliko tipnih predstavnika ovog bivšeg i danas već nestalog sloja te u konstataciji njegove agonije i definitivne propasti dubok je socijalni smisao ove Krležine drame,

Dobivao se dojam glumačke odsutnosti, i pomanjkanja elegancije u kretanju i govoru. Monolozima, koje je pratio pogledom bez dovoljnog izražaja, djelovao je na publiku monotono.

Vanredna je bila tužna i tragična pojava gluhonijemog prosijaka Branka Friganovića i solidna pojava pospane sobarice (Lidija Zlatović). Oba ta lika pridonijela su kao epizode općem uspjehu.

Inscenacija Rudolfa Opolskoga tretirana realistički vrlo je uspješna u II. činu, a I. čin je natrpan neukusnim i nekladnim pokretstvom s vrlo malo igraćeg prostora. Između neukusno namještene prostorije u građanskoj kući (ili modnoj radnji) i »neukusno« namještenoj pozornici (prema didaskalijama autora) postoji još i scenska estetika.

Brojna publika toplo je pozdravila izvedbu i izvođače. B. B.

Razgovor s akademskim slikarom Milom Jankovićem

PRED NAMA POSLIJE 25 GODINA

U dvorani Mjesnog sindikalnog vijeća od 28. XI. do 8. XII. o. g. izlagao je svoje radove akademski slikar Mile Janković.

Ova izložba mnogo govori o jednom našem sugrađaninu, koji intenzivno doživljava svoj grad i njegovu škrtu, prirodu, a iznad svega i o tome, kako nedaće u životu ne mogu slomiti jedan talent.

Mile Janković se kao dijete činovičke obitelji nastanio u našem gradu, kad mu je bilo šest godina. Ovdje se školovao pod teškim uvjetima ratnih i poratnih srednjoskolar. U želji da stvori solidnu osnovu za ostvarenje svojih slikarskih težnji, a ne imajući materijalnih sredstava za to, za vrijeme studija na zagrebačkoj likovnoj akademiji, radi i kao novinar, karikaturlist, prodaje svoje radove... To su bile teške godine. A onda, poslije svega, služba... Dubrovnik, Trebinje, Loznica i konačno opet Šibenik. Olakšanje, ali ne i ostvarenje cilja, za koji je toliko žrtvovano. Nekoliko mirnih godina. Kroz to još jedna izložba, pa opet rat...

To je otprilike život ovog slikara, koji poslije oslobođenja intenzivno radi i kao nastavnik i društveni radnik. Međutim, kao slikar šuti. Je li to bilo opravdano, ne znamo, ali da je bila šteta, o tome jasno govore njegove slike na ovoj izložbi.

Da bi druga Jankovića još više približili onima, koji su se kroz proteklih deset dana trajanja izložbe zaustavljali pred njegovim radovima, a kojih je bio im pozantan broj, donosimo ovaj razgovor našeg saradnika s umjetnikom.

Kad ste zadnji put izlagali?

— Godine 1935. u Trebinju.

A vaša prva izložba?

— Prvi put sam izlagao 1927. g. u Šibeniku. Ta mi je izložba omogućila početak studija na Akademiji.

Znajući 1927. i 1935. g. izlagao sam samostalno još dva puta: 1928. g. u Supetru i 1931. g. u Šibeniku.

Prema tome: ovo bi bila vaša peta samostalna izložba?

— Tako je. Vidite li još nešto: ovo je moj nastup u Šibeniku poslije punih 25 godina.

Zbog čega toliko godina šutnje?

— Stupivši u državnu službu, nastavio sam u slobodnom vremenu slikarskim radom, ali sam već u početku osjetio svu težinu i suprotnosti istovremenom udovoljavanju i zahtjevima službe i onima slikarstva. Taj istovremeni dvostruk rad i napor nije mogao dugo potrajati, a kako me u to doba, prije minulog rata, problematičnost slikarske zarade vezi-

vala za službu, to je moj rad na slikarstvu postao stvarno povremeni. Onda su uslijedile godine rata i, po treći put u životu, neimaštine i gladovanja. Po oslobođenju većina slobodnog vremena (poslije rada u školi i na tečajevima) bila mi je ispunjena radom na pogodnim slikarskim zaduženjima i na stalnom scenografskom poslu u Nar. kazalištu, a da ne pominjem još i familijarne obaveze uz to. Kod takvih uslova nisam mogao još i slobodnim slikarstvom da se bavim. Povremeno ipak jesam, ali je to bilo premalo za jedan sistematski i stalan slikarski rad i eventualno spremanje jedne ozbiljne izložbe. Pred par godina oslobođen nekih dotadašnjih zaduženja i poboljšanjem mojih ličnih prilika, pristupio sam sistematskom radu koji mi je omogućio pripremanje ove izložbe.

Za koje od ranijih izložbi mislite da je za vas predstavljala najpuniji umjetnički uspjeh?

— Nijedna. Ali se ne odričem svojih ostvarenja iz tog perioda.

Što mislite o ovoj izložbi?

Koji period rada zahvata?

— U novim uvjetima za moj slikarski rad odlučio sam se na napor, da i pred redovnih dužnosti sistematski zapnem u posao. Razumljivo, morao sam početi sve od početka i savladati sav onaj redovni put razvoja do kojeg sam bio stigao još 1935. I to sam savladao. Moja posljednja ostvarenja su na visini tog perioda iz 1935. pa se nadam, da će sad moći na tome graditi dalje.

Na ovoj izložbi, raznolikosti u koncepciji i izrazu su odraz mog obnovenog puta i tog savladavanja. Zato neudjeljenosti i suprotnosti na mojim eksponatima. Ali je taj put trebalo preći, jer škockava u meturu nema i ne može biti. To i pokazuje ova sadržajna izložba.

Biste li nam mogli nešto reći o svom stavu prema slikarstvu i težnjama koje nastoje ostvariti u svojim radovima?

— Slikarstvo je jedan od načina kojim se izražava lično doživljavanje života. Kako će pojedinac slikar ta svoja doživljavanja izražavati, zavisit će od njemu same i o prilikama i sredini u kojima djeluje i radi. Ako je iskren u tome, kroz njegova će se djela neminovno odraziti sve to a i njegov lični stav.

Konstantan napor i razvoj u tome traži predubavljanje ali i pojednostavnjivanje i svog izraza i svojih sredstava.

Od realnog objekta, koji me je uzbuđio, ne bježim u apstrakciju, niti u idealizaciju ili u naturalizaciju. Nastojim da ga svedem na što jednostavnije i što jasnije likovne elemente koji su u stanju da izraze moj doživljaj tog objekta. Sredstva su mi: linija i boja. Tematika: ona, koja me uzbuđuje, a to može biti bilo šta na što sam u izvjesnim nastojanjima likovno prijelivljiv.

Za koje radove, ili bolje, za koju sliku na ovoj izložbi smatrate da najadekvatnije odražava vaše umjetničke koncepcije i vaša nastojanja?

— Nekoliko krokija, »Sa brodogradilišta«, »Sa krša«, »Brodovi u luci«, »Zaselak«, »Medaš«...

Koju sliku smatrate likovno najuspjelijom?

— Onu koja najadekvatnije odražava moja nastojanja i shvaćanja.

Što mislite o tzv. modernoj likovnoj umjetnosti?

— Savremena likovna umjetnost je nerazumljiva mnogima, jer je

raskorak likovne kulture pojedinaca i suvremenih stremljenja u umjetnosti velik.

Stara je istina, da je među svima manifestacijama ljudskim umjetnost ona, koja prva najavljuje pojavu novoga doba, koja ga prva anticipira. To treba da izražava savremena umjetnost. Ona, dođuše, nosi u sebi i veoma mnogo elemenata dekadentnih ali i elemenata jedne nové Renaissance.

Danas idemo jednog novog kulturni, ali ne sporadičnoji i lokalnoj, već općesvjetskoj i općeljudskoj.

U savremenoj umjetnosti je to jako izraženo. Ima u njoj nešto od elemenata primitivnosti, elemenata ikonskih, rudimentarnih.

A ne može drukčije ni da bude za jednog preteču buduće Renaissance. Glavne su joj karakteristike: sloboda izražavanja i čistoća plastičnih sredstava. U nastojanju za čistim izrazom, eliminiše i odbacuje suvišni balast, te u krajnosti prelazi u apstrakciju.

(Da se bolje razumijemo, ne govorim tu o epigonima, imitatorima i onima na silu originalnima).

U borbi dvaju shvaćanja, dvaju nastojanja, dvaju svjetova, jednog koji odumire i onog koji se rada, neminovno je, da i u umjetnosti bude elemenata i jednog i drugog. Jer mi, kao savremenici i sudionici prekretnice, nosimo u sebi svojstva i jednog i drugog, pa je neizbježno, da to dolazi do izražaja u našem djelovanju i u našem stvaranju. Druga je stvar ažurnost pojedinaca sa savremenim stremljenjima u bilo čemu. To je stvar odgoja.

Prema tome, vaš stav prema suvremenoj umjetnosti?

— U netom rečenom smislu — pozitivan.

Koje slikare najviše volite?

— Volim ona djela u kojima se autori iskreno i spontano izražavaju. Stilovi i pravci nisu tu važni.

Vi ste gotovo jedini slikar koji živi u Šibeniku. Kako se osjećate u takvoj sredini? Da li kako podržavate kontakte s drugim likovnim umjetnicima?

— Apolutno dobro. Volim ovaj grad u kom sam odrastao i sa kojim sam se saživio, njegove ulice, ljude, more i krš oko njega. To je čitav jedan bogat i neiscrpan likovni svijet meni tako blizak i znan, i koji me intenzivno likovno uzbuđuje.

Otkad sam započeo radom i moje veze i kontakti sa drugim likovnim umjetnicima su se povećale i učestale. Član sam Udruženja lik. umj. i sudjelujem na skupnim izložbama. Prema mogućnostima posjećujem drugove i likovne manifestacije u zemlji, ali bi trebalo mnogo više toga, i tu i vani.

Vi na gimnaziji predajete crtanje. Kako se odražava taj poziv na vaš rad kao slikara?

— Relativno pozitivno i osvježavajuće u likovnom smislu. Samo da je manje zamora na likovno-odgojnom poslu...

Posebno je zadovoljstvo otkriti talentiranog učenika, te mu pružiti podršku, iskrenju i veću, sigurno, nego li sam je ja sam imao na Akademiji.

Još jedno pitanje u vezi sa vašom službom: kako je s likovnim odgojem u našem gradu i, posebno, na školama? Radi li se na tom organizirano?

— Likovni odgoj u našem gradu, obzirom na kultiviranje publike (građanstva), tek je od oslobođenja na ovamo nešto krenulo. A trebalo bi: predavanja, povremene izložbe, osnutak jedne galerije, organizacija možda jednog kursa (t. zv. večernje škole) za amatere, središnje muzeja, likovno dotjerivanje škole, javna sastajališta, dvorane i t. d.

Likovni se odgoj na školama izvodi prema programima, ali većinom ne po stručnjacima. Pored teškoća u kadrovima, tu su prvenstveno i objektivne materijalne teškoće; a u pitanju je i korjenita reforma čitavog sistema nastave.

Jeste li zadovoljni s posjetom?

— S posjetom sam veoma zadovoljan, a i interesom posjetilaca za likovnu problematiku. Izložbu posjetilo oko pet hiljada osoba.

A s otkupom?

— Zadovoljan sam, pa mi je nekako dužno da izrazim zahvalnost narodnoj vlasti i poduzetima na njihovoj susretljivosti i razumijevanju. Oni su otkupom radova omogućili da pokrijem izdatke oko izložbe, a ujedno mi pružili mogućnost za nastavak slikarskog rada.

je sa sobom i Lauru, ali ona grčevito pokušava da se ipak održi na površini. U crnoburzijskoj likovnoj poslije I. svjetskog rata oživara pomodni salon »Mercure galant«. Ona se tim poslom kako tako održava, no duboko u sebi smatra se deklasiranom i povrijeđenom.

Stanje u odnosu između Laure i Lembacha odman je, u samome početku drame, potpuno jasno. Njegov orak kao i onaj njenih rođaka, još je samo puška torlainost. Lembach, koji je zoog spolunske afere osjedio ovije godine u Lepoglavi, bavi se sa, sticajem prilika, kao poznavatelj konja, nekim za njega »nedostojnim poslovima«. Skizujući se na nize, u društvu sebi sticnih, postao je kantaš sa sumnjivim drugovima i ljubavnicama iz kojeg izbija žučljiv cinizam detronizirane barunske veštine. Sukobi između njega i Laure u samom početku dramske radnje predstavljaju akutan višestruki krize, koja u rapidnom porastu, vodi do sroma.

Između ovo dvoje ljudi stoji treći, glavni lik ove drame, dr. Ivan Križovec. On je s Lauruom u ljubim vezama, ali kako je njegova naklonost prema Lauri otupjela i olabavila, on hoće da odputnikom pretvorljivošću raskine te veze, ali tako, da njegovo »gentlemenstvo« ne dođe u pitanju nikakvim formalnim prekidom po njegovoj inicijativi. Ivan pl. Križovec je portret tipičnog hrvatskomadžarinskog karijeriste i političara, koji, bačen bujicom događaja na pličinu i nasukan na ruševinama jednog propalog sistema, lažnom svojom pozom i himbenom verbalistikom, pokušava spasavati pred sobom samim i pred drugim svoje propalo »gospodstvo«.

Uz ova tri, pojavljuje se mimo-gred još jedno lice, jednako tipično i karakteristično za zagrebačku sredinu onog vremena, ruska emigrantkinja Madeleine Petrovna, negdašnja grofica Gelterova i dama petenburškog društva, a sada manikirka, inače dvojbene profesije i sumnjivih veza.

Svi ovi likovi kao predstavnici jednog bivšeg stanja i kao pojave jedne sredine od prije četvrti vijeka trzaju se i lome u definitivnoj svojoj agoniji. Lembach pritisnut o zid, nema zbog bezizlaznosti iz svoje »časne« a u stvarni sumnjive kartaske afere drugoga izlaza do revolvera. Za revolverom posize i Laura, ranjena i razočarana beskarakternošću svoga ljubavnika, za kojega je bi-

koja po svojoj britkoj analizi i po elementarnoj snazi ovog umjetničkog ostvarenja spada među najznačajnija djela, što ih je Miroslav Krleža dao hrvatskoj književnosti.

Rezija Rudolfa Opolskoga odlikuje se poznavanjem sredine u kojoj se odvija radnja. Njegovo tumačenje likova, njihovih odnosa i sukoba ne odudara mnogo od uobicajnih tumačenja tog teksta na zagrebačkoj pozornici. U svakom slučaju to njegove dobro snalaženje u atmosferi nameće se u tumačenju lika baruna Lembacha (Albert Drutter) koji je upravo jakom energijom uspio da bez »padanja« ostvari lik propalog baruna, bivšeg konjaničkog potpukovnika. Uprkos ogromnom fizičkom naporu koji zahtijeva do-nosenje ovakva lika u neprestanim afektima, pijanstvu i ogorčenju do samoubistva, Drutter je uspio da dočara duboka tragiku ličnu i društvenu. Sjetimo se samo onog potresnog, a opet tako elegantnog valcera i poklona, kojim se oprosto s prošlošću i životom, uz banalne zvukove Straussova valcera, koji su nekada, uz Radetzky marš sadržavali smisao života carske i kraljevske Austrije.

Neva Belamarić u ulozi Laure, dokazala je da je svojim glumačkim sposobnostima i inteligencijom došla do ovakvih vrstama uloga. Ona je diskretno i elegantnom igrom prigušenim ogorčenjem i prezirnom pratila ispadanje baruna Lembacha, a kasnije sa mnogo iskrenog govora, očaja i revolta nosila teške dijaloge s Križovcem. Scena s kartama za holandski kvartet bila je nadahnuća s mnogo poezije.

Madeleine Petrovna Ire Melčički, može se smatrati bez sumnje jednom od najboljih uloga, koje je ova glumica odigrala na našoj pozornici. Sigurna u nastupu, dobro vladajući tekstom, naročito je bila dobra u bijednoj poniženosti u razgovoru s Lembachom.

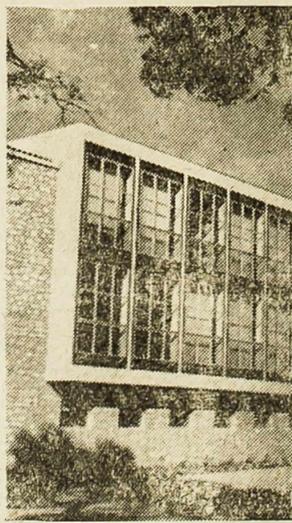
U Križovcu, Borislava Pavličića, kao da nije bilo one glumačke srdačnosti kojom se odlikovala igra ostalih troje interpretata. Vrlo do-bre scenske pojave i dikcije, Križovec Borislava Pavličića djelovao je nekako izgubljen. Lake superiornosti kojom se Križovec kao da dodiruje površine događaja, afekata koji raspinju Lauru i Lembacha, nije bilo kod Pavličića.

Savjetovanje o muzičkoj aktivnosti na kotaru

Prosvjetna skupština kotara Šibenik na inicijativu Saveza muzičkih društava Hrvatske organizirala je savjetovanje o muzičkom životu na kotaru, koje je održano 8. XII. 1956. Savjetovanju su prisustvovali nastavnici muzike na osmogodišnjim i muzičkim školama, te stručni rukovodioci pjevačkih i tamburaških zborova i glazbi sa područja Šibenskog kotara, kao i tajnik Saveza muzičkih društava Hrvatske drug Ivo Plasej.

Iz izvještaja, koji je podnesen, bilo je vidljivo da je muzička djelatnost na kotaru na vrlo niskom stupnju. Sve se može svesti na zbor RKUD »Kolo«, nekoliko limenih glazbi i tamburaških zborova, ako izuzmemo pomirne zborove pri školama koji nastupaju uglavnom samo na prigodnim školskim svečanostima. Pomanjkanje stručnog kadra je osnovni problem koji je prouzročio takvu situaciju. Nosioci muzičkog života trebali bi da budu pretežno nastavnici muzičkog odgoja na osmogodišnjim školama. Međutim, gotovo na svim školama muzički odgoj predaju nestručnjaci, koji se snalaze kako znaju, te, prema svojoj umješnosti, postizavaju bolje ili lošije rezultate. Tko će onda rukovoditi s pjevačkim zborom na selu, ili tamburaškim zborom ili glazbom. A kadar koji izlazi iz muzičkih škola i akademija ne može da zadovolji ni na manji dio potreba. Omladina bi, na primjer, u mnogim mjestima itekako rado udarala po tamburama, ali nema nikoga da ih tome nauči, a preko 20 garnitura tambura na kotaru leži i na njih pada prašina. Kad bi imao tko s njima raditi, tamburaški zborovi bi, sigurno, ni-

cali kao gljive poslije kiše, s obzirom na interes koji vlada za njih. Isto tako i limene glazbe, koje vapiju za bilo kakvim kapelnikom. Svi ostali problemi, koji su uglavnom materijalne prirode (pomanjkanje finansijskih sredstava, prostorija za rad i t. d.) potpuno su u sjeni problema kadrova. Uzimajući problem kadrova kao osnovni problem, na savjetovanju je zaključeno da se pride odgojavanju tečajeva i seminara na kojima će se osposobljavati rukovodioci pjevačkih i tamburaških zborova, kao i davati metodске upute za rad učiteljima koji na osmogodišnjim školama predaju muzički odgoj.

Trgovačko poduzeće „KORNAT“ - Šibenik

T R A Ž I

službenika za financijsko knjigo vodstvo. U obzir dolazi srednja stručna sprema ili duža praksa. Plaća po tarifnom pravilniku. Nastup službe odmah.

gradska kronika

Sibenik kroz tjedan

NARODNO KAZALIŠTE

Subota, 15. XII. — ILUZIJA JEDNE NOĆI - premijera groteskne komedije od Johna Patricka Gordona. Početak u 19,30 sati.

Nedjelja, 15. XII. — Gostovanje dramskog ansambla u Siveriću — U AGONJI —

KAZALIŠTE LUTAKA

Na repertoaru kazališta je »SKOČICA LOPTICA«.

Četvrtak, 13. XII. — predstava za učenike II. osmogodišnje škole.

Subota, 15. XII. — predstava za učenike nar. osnovne škole Grad.

Nedjelja, 16. XII. — predstava za građanstvo. Početak predstava u 13 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera američkog filma u bojama - U SRCU MLADIH — (13—18. XII.)

Premijera američkog filma u bojama - BORBA ZA POSJED — Dodatak: Filmske novosti br. 49. (19—23. XII.)

SLOBODA: premijera američkog filma — NE ĆE MI VJEROVATI — (13. XII.)

Premijera američkog filma — PUT ZA CARIBOO — Dodatak: Filmske novosti br. 48. (14—18. XII.)

Premijera američkog filma u bojama — PETER PAN — (19. do 21. XII.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 15. XII. — II. narodna ljekarna — Ulica Bratstva i jedinstva OD 16.—19. XII. — I. narodna ljekarna — Ulica Božidara Petranovića.

IZ MATIČNIH UREDA

Sibenik

RODENI

Divna, kći Mate i Frane Čvrlić; Stamenka, kći Milivoja i Luce Livić; Davonka, kći Stipe i Marije Skugor; Davor, sin Josipa i Antice Grubelić; Daniko, sin Ivana i Zorke Ercegović; Senka, kći Carev Grga i Pirija Sinka; Ante, sin Rak Dragutina i Kokić Anke; Lovonka, kći Martina i Rusmire Milčin; Zivana, kći Jose; Milke Meč-Sidić; Zeljko, sin Marka i Elde Coga; Ivica, sin Zdravka i Jelke Gojanović; Branko, sin Miloša i Marice Ožegović; Mladen, sin Jove i Zorke Brkić; Nikola, sin Petra i Jelke Orbančić; Dragomir, sin Ilije i Julke Indić; Goran, sin Jose i Tone Čvrlić.

VJENČANI

Sekso Ive John, penzioner — Krnić Vica, domaćica; Aužina Sime, vodnik JNA — Rudan Ivanka, domaćica; Milaković Paško, mehaničar — Junaković Anika, domaćica; Marušić Stipe, mehaničar — Milaković Vlatka, domaćica; Knežević Grgo, vratar — Pilžota Marija, domaćica; Vasiljević Josip, tokar — Đurišić Leposava, radnica; Labor Niko, strojemehaničar — Đaković Milena, domaćica; Krnić Pešo, čuvar polja — Krnić Tona, domaćica; Gabela Josko, konobar — Bulkić Milena, domaćica.

UMRLI

Filipi Ivan pok. Jose, star 84 god.; Antolac Ante pok. Stipe, star 81 god.; Kulušić Zeljka, stara 4 god.; Jurišić Marko pok. Jakova, star 66 god.; Slavica Goran Paškin, star 4 m.; Mikulandra Ranka Mate-Draga, stara 1 m.; Rak Ante Dragutina, star 2 m.

Knin

RODENI

Boris, sin Jože i Kovičke Faganec; Nada, kći Mirka i Ane Džapo; Milena, kći Petra i Đurđije Grubić; Zoran, sin Branka i Bose Zujčić; Nedjeljka, kći Miloša i Dare Radenović; Gojko, sin Dmitra i Milice Džepina; Zdravka, kći Sime i Tone Džapo; Boško, sin Majata i Milice Ivaniš; Mijo, sin Frane i Ane Ercegović; Janja, kći Filipa i Pere Vuletić-Antić; Mirjana, kći Miloša; Radojke Paklar; Jasminka, kći Miloša i Milice Jelić; Grozdana, kći Nikole i Đurđije Treskavica; Mirjana, kći Vasilja i Jovanka Vučković; Darko, sin Dušana i Ljubice Kozar; Jasna, kći Dušana i Anice-Zorke Butković; Milorad, sin Nikole i Anke Knežević; Ljiljana, kći Nikole i Dragice Skundrić; Damjan, sin Cvijete i Ružice Tintor; Sava, kći Đure i Joke Dragičević; Gordana, kći Dušana i Anke Čolaković; Petar, sin Stevana-Boška i Marije Novaković; Boško, sin Čedomira i Jelene Bjele; i Miroslav, sin Ljube i Julije Krasić.

Otvara se savjetovanište za domaćice

Općinski Centar za unapređenje domaćinstva u zajednici s društvom »Savremena žena« u Sibeniku otvara Savjetovanište za domaćice u prostorijama Ženske stručne škole.

U Savjetovanište će vršiti dežurstvo stručne učiteljice domaćinstva, koje će domaćicama staviti na raspolaganje odgovarajuću stručnu štampu, knjige i časopise, te istovremeno davati us-

mena uputstva sa područja domaćinstva, nauke i ishrane i kuhanja. Savjetovanište će biti otvoreno 3. I. 1957. g., a radići će svake srijede od 9,30 do 11 sati i od 16,30—18 sati.

SA TRŽNICE I RABARNICE

Na gradsku tržnicu dopremljene su posljednjih dana izvjesne količine poljoprivrednih proizvoda. Najveće količine dovezao je socijalistički sektor. Cijene su gotovo ostale iste. Krompir je prodavan po 20 dinara kilogram, zeleni kupus 32, kiseli kupus 48, bijeli luk 150, kisela paprika 120, pasulj 62 i 75, jabuka 58 i 66, limuni 360, naranče 340, jaja 26 do 30 dinara po komadu.

Na ribarnicu je dovezeno nekoliko stotina kilograma razne ribe.

IZ LUKE

U Sibensku luku uplovio je grčki brod »Hidrayos« koji u Dobriki istovaruje teret od 4000 tona manganove rude. Prethodno je iskrcao 4000 tona ugljena za kokiranje, koj je za potrebe Tvornice elektroda i ferolegura dopremio iz SSSR-a.

Pogled na Dolac

„Kako gledati film“

Nije točno, da Šibenčani nemaju interesa za razna predavanja. Nije točno, da je za uspjeh bilo kakve priredbe u našem gradu potrebna naročita reklama. Da je uistinu tako, svjedoči nam u svakom pogledu uspjeh predavanja našeg sugrađanina prof. Mate Relje, pomoćnika filmskog redatelja i nastup popularnog filmskog glumca Antuna Nalisa.

Tema: »Kako gledati film«, u kojoj se raspravljalo o filmskoj umjetnosti nije samo po sebi toliko interesantna, da bi privukla pažnju i potpuno zadovoljila oko 600 (!) slušalaca. U čemu je, dakle, poseban uspjeh nastupa M. Relje i A. Nalisa. Odgovor je jasan i jednostavan. U načinu predavanja, objašnjenja i pravilnom prilagođenju određenoj temi. Istina, Sibenik obiluje sadržajno bogatim i korisnim povremenim predavanjima, ali im za potpun uspjeh i dobar posjet nedostaje način izlaganja. Nije riječ o metodi predavanja, već o primjerenosti onoga, što se iznosi, publici, kojoj je namijenjeno. A upravo to bilo je najvrednije u prvom dijelu predavanja »Kako gledati film«, u kojem je prof. Mate Relja jednostavno, ali sadržajno bogato, govorio o tome, što je filmska umjetnost i kako toj grani umjetnosti treba prilaziti. Nije laka ni jednostavna stvar objasniti, što je umjetnost i zašto je neko djelo umjetničko, jer umjetnost treba osjetiti, a ne naučiti. A M. Relji uspjelo je to zahvaljujući sretno odabranim i duhovitim predavanjima, koje su držale u napetosti i regulirale interes slušalaca.

A što da kažemo o nastupu Antuna Nalisa? Teško je opisati živu, intimnu i vedru atmosferu, koju je svojim nastupom stvorio u dvorani A. Nalis. Svojim improvizacijama, urođenim šiben-

skim žargonom oduševio je prisutne. U nevezanom razgovoru na duhovit način iznio je nekoliko utisaka iz svog filmskog rada, naročito o svojim počecima. Ovim svojim prvim nastupom pred šibenskom publikom, A. Nalis pokazao je u svega nekoliko minuta ono, što već godinama redatelja, da mu je prirodna komika. I. L.

IZ DRUŠTVA EKONOMISTA ŠIBENIK

U subotu 15. o. m. Društvo ekonomista priređuje svoje drugarsko večer u Društvenom domu (ex Bovanova škola).

Pozivaju se članovi da prisustvuju.

Početak u 20 sati. Ulaz slobodan.

DRUŠTVO KNJIGOVODA ŠIBENIK

održat će dana 17. o. m. u 5 sati poslije podne

DISKUSIJSKI SASTANAK

Sastanak će se održati u prostorijama Trgovinske komore. Pozivaju se članovi društva da istome prisustvuju.

MALI OGLASNIK

MIJENJAM JEDNOSOBNI STAN u Zagrebu za odgovarajući u Sibeniku. Za informacije upitati na adresu: Šime Tomić, Zagreb, Uzička 13/II.

VJENČANI

Vuković Ilija, automehaničar — Vuković Joka, domaćica;

UMRLI

Grubić Jovanka kći Petra, stara 2 god.; Opačić Simo pok. Tome, star 67 god.; Treskavica Milan Mihaila, star 1 m.; Skorić Ivanka Ivana, stara 1 god.; Macura Dušana Milina, stara 10 m.; Bjedov Jovan pok. Gliša, star 70 god.; Đujić Stana udova Stevana, stara 74 god.; Prijić Borka Savina, stara 45 dana.

Povodom izložbe umjetničke fotografije

Umjetnost braće Brkan

»I bez stihova B. Pavlovića, ove su slike sama poezija! Krhka, senzibilna, ljudska poezija. Volim ovakvu poeziju, stoga volim i vaše veličanstvene slike«. To su riječi jednog od mnogobrojnih posjetilaca Izložbe umjetničke fotografije braće Brkan, izložbe, koja je mnogo pridonijela kulturnom i umjetničkom životu Šibenika. U ovoj sezoni Šibenčani su, zahvaljujući inicijativi Sekretarijata za prosvjetu i kulturu NO općine, imali prilike da vide nekoliko uspjelih i raznovrsnih izložbi, počevši od Izložbe crteža i grafike japanske djece, pa do posljednje dvije, Izložbe slikarskih radova akademskog slikara M. Jankovića i Izložbe umjetničke fotografije braće Brkan iz Zadra. Ova posljednja izazvala je naročit interes, jer je malo onih, koji su do tada znali i vjerovali, da postoji posebna vrsta umjetnosti — umjetnička fotografija, čije je sredstvo isključivo fotografski aparat.

Braća Brkan, Ante i Zvonimir, pokazali su nam svojim slikama, što se sve u prirodi krije, kako i običan svakidašnji život može pružiti umjetnički doživljaj. I to je ono, što je u njihovoj umjetnosti najznačajnije i najvrednije. Istina, braća Brkan po temama, koje ih interesiraju, nisu jedinstveni. Dok jednog više interesiraju teme iz običnog, svakidašnjeg života, drugi ima više sklonosti za efektima mašte, pa je često spreman na razna eksperimentiranja. No, ta raznovrsnost ne umanjuje vrijednost njihovih zajedničkih izložbi, nego naprotiv, daje izložbi više draži i doima se posjetilaca kao zaokružena cjelina. Vrlo je teško izdvojiti jednu sliku ili više njih kao uspjele, jer gotovo svaka njihova slika predstavlja visoko dostignuće u svom žanru. Uzet ću stoga jednu, na koju sam naišao, otvorivši nasumce knjigu Fotografija braće Brkan, i na njoj upozoriti na umjetničku vrijednost tih slika. Koliko razmišljanja izaziva slika »Posljednje vijesti« mogao je da osjeti svaki onaj, koji je vidio tu fotografiju. U jednom uglu dvije žene »čukulaju«, a pored njih čovjek čita novine. Koliko istine, iskrenosti, duhovitosti i nadasve prirodnosti! Onima, koji ne poznaju dalmatinske specifičnosti, djeluje ta fotografija, možda čudno i namjerno. No, nama, Dalmaticima djeluje ona kao sjajno odabran detalj, koji je moglo da uoči i odabere samo istinski »umjetničko oko«. Gledajući tu sliku izgleda nam, kao da će mrtve figure »čakulona« s fotografije svakoga časa progovoriti, u ušima čujemo njihovo šaputanje, vidimo njihove pokrete, napinjemo se, da bismo i mi čuli »posljednje vijesti«. Kod nas je, gledajući tu sliku, dakle, pobuden osjećaj, a osjetiti se mogu samo umjetnička djela. A takve su gotovo sve slike redom. Sjetimo se samo slike »Sama sa svojim brigama«, »Bijeli oblak«, »Sjeta« (odlično oživljavanje mrtvih stvari; divni sklad svijetla, paučine, poprsja i sjekire), »Iz Liliputa«, »Iza sna«, »Linije tonovi«, »Tri vrapca«, »Bečarina« (remek-djelo!) i t. d. do najnovijeg rada »Jutro u Sibeniku« koji ubrajam među nje-

gova (Zvonimirova) najveća ostvarenja. Koliko jednostavnosti, a u isto vrijeme sadržajnosti života. Prosto nevjerovatno, da kamera može registrirati čak i štimmung jutra. A može, eto, čak i to, kada iza objektiv stoji oko umjetnika Zvonimira Brkana. Još je jedna karakteristična dominantna izložbom-staloženost, ustaljenost. A i to je jedan od dokaza umjetničke veličine braće Brkan.

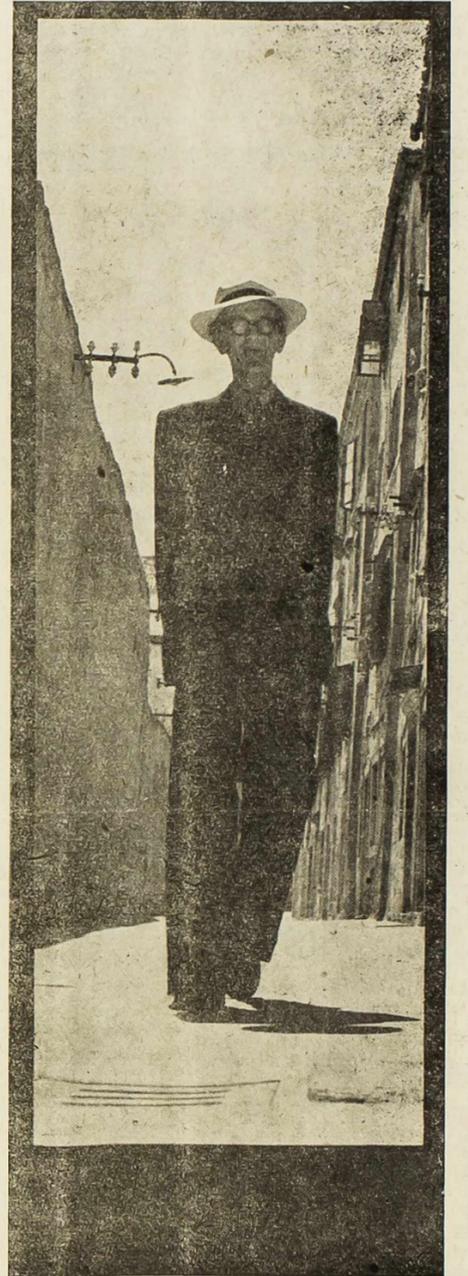
Ne ću duljiti, jer braći Brkan, nakon niza zlatnih i srebrnih plaketa, priznanja širom Evrope, Južne i Sjeverne Amerika (vidi In-

deks na kraju knjige »Fotografije«) reklama ni u kom slučaju nije potrebna.

Završavam osvrt riječima jednog posjetilaca, zapisanim u Knjizi utisaka, kojima se, vjerujem, pridružuju svi oni, koji su iskoristili izvanrednu priliku i posjetili Izložbu umjetničke fotografije braće Brkan. A takvih nije mali broj, gotovo 1.500!

»Mnogo, mnogo hvala — spoznao sam i uvjerio se o vašoj umjetnosti! Samo tako dalje i produbljivat ćete ideal, koji je u meni!«

I. L.

Zvonimir Brkan:

IZ LILIPUTA

OGLAS

TRAŽI SE JEDAN SLUŽBENIK SA SREDNJOM STRUČNOM SPREMOM ZA RAD U KNJIGOVODSTVU. PREDNOST IMAJU SLUŽBENICI S PRAKSOM. PLACA PO TARIFNOM PRAVILNIKU. NASTUP SLUŽBE ODMAH.

Uprava trgovačkog poduzeća »Prehrana« Šibenik

»SIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Uređuje redakcijski kolegij Glavni i odgovorni urednik

Nikola Bego

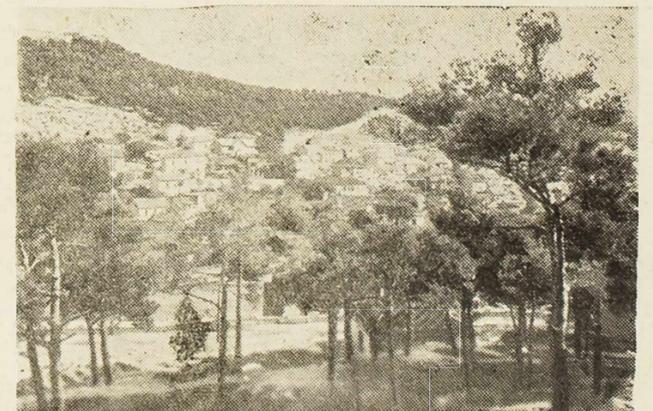
Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62

Tekući račun: Narodna banka Šibenik broj 531-T-292

Rukopisi se ne vraćaju

Pretpлата za tri mjeseca 120, za pola godine 240, a jednu godinu 480 dinara

Tisak: »Štampa« Šibenik

Sportski život

Konvencija između FNRJ i SSSR-a o dvojnim državljanima

Radničke sportske igre

Uspjeh ekipe „Velimir Škorpik“

Ovih dana je završeno prvenstvo u nogometu, a prvo mjesto je osvojila ekipa »Velimir Škorpik«.

Borbe su bile veoma interesantne, što najbolje ilustriraju veoma tijesni rezultati. Utakmice su završavane sa najviše 2 gola razlike. Disciplina nije bila na naročitoj visini. Suci ovih utakmica isključili su iz igre tri igrača, a nekoliko ih je opomenuto. Organizacija takmičenja je bila odlična, samo su vremenske nepogode poremetile redosljed takmičenja. Najveći napredak u ovim takmičenjima postigla je »Elektrika«, koja se odlikuje primjermom borbenošću i disciplinom ekipa po godinama najstarija i kao ta-

kova postala je veoma simpatična.

Iznenaduje slab plasman »Aluminijuma« koji ima najmlađu ekipu, ali zato i najnediscipliniraniju.

Najviše utakmica sudio je Mileta Stojan 10, Dunkić 4 i Macanović 1 utakmicu. Ostali ispitani suci nisu nam pružili pomoć, iako bi za njih to bilo od velike koristi.

Pobjednik ovog prvenstva je dobio prelazni pehar dar Općinskog sindikalnog vijeća.

M. S.

Škorpik 1:1, Rončević - Aluminij 3:1, Škorpik - Električka 3:1, Zeljezara - Kidrič 3:1, Aluminij - Električka 1:1, Škorpik - Kidrič 3:0, Zeljezara - Rončević 1:0, Aluminij - Škorpik 0:0, Rončević - Kidrič 1:0, Zeljezara - Električka 0:0, Zeljezara - Aluminij 1:0, Kidrič - Električka 0:0, Škorpik - Rončević 3:2.

TABLICA

V. Škorpik	5	3	2	10:5	8
Zeljezara	5	3	1	6:3	7
Električka	5	2	2	6:4	6
B. Kidrič	5	2	2	5:6	5
D. Rončević	5	1	3	6:7	3
Aluminij	5	0	4	1:10	1

Rezultati:

Kidrič - Aluminij 3:0, Rončević - Električka 1:1, Zeljezara -

Kao što je to već objavljeno u dnevnoj štampi (»Politika« od 1. kolovoza 1956. g.), razmjenom ratifikacionih instrumenata na dan 31. srpnja 1956. godine stupila je na snagu Konvencija između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika o reguliranju pitanja državljanstva lica s dvojnim državljanstvom.

Ova Konvencija se odnosi na lica koja stalno žive (prebivaju) na teritoriju jedne od strana ugovornica, a koja obje strane ugovornice smatraju svojim državljanima. Prema odredbama Konvencije ovakva lica (dvojni državljanji), koja stalno borave na teritoriju FNRJ, a žele da zadrže državljanstvo SSSR-a, dužna su da o tome podnesu izjavu Ambasadi SSSR-a, u

Beogradu. Dvojni državljanji koji stalno žive u SSSR-u, a koji žele da zadrže državljanstvo FNRJ, izjavu o zadržavanju državljanstva podnose ambasadi FNRJ u Moskvi.

Rok za podnošenje izjava iznosi godinu dana, a ističe 31. srpnja 1957. godine.

Izjavu o zadržavanju državljanstva podnose sva punoljetna lica. Punoljetnim se smatraju oni koji su navršili 18 godina, a oženjena i udata lica ispod 18 godina. Maloljetna lica slijedeju u državljanstvu roditelje. Maloljetnici koji su navršili 16 godina starosti mogu putem davanja posebne izjave zadržati državljanstvo druge strane ugovornice, ako ne žele da budu državljanji strane ugovornice za čije su se državljanstvo izja-

snili njihovi roditelji.

Lica čije izjave o zadržavanju državljanstva budu prihvaćene, smatrat će se isključivo državljanima one strane ugovornice za čije su se državljanstvo izjasnila. Ona lica pak koja u roku od godine dana ne budu podnijela izjave o zadržavanju državljanstva, smatrat će se isključivo državljanima one strane ugovornice na čijoj teritoriji stalno borave (prebivaju).

Bliže informacije za primjenu ove Konvencije zainteresirana lica mogu dobiti u Sekretarijatu za unutrašnje poslove narodnog odbora kotara na čijem području prebivaju.

Iz Saveznog državnog sekretarijata za unutrašnje poslove

Osvrt na dosadašnju igru „Šibenika“ Pomanjkanje sistema

Jesenski dio takmičenja u I. zoni je završen. »Šibenik« je u konačnom plasmanu zauzeo treće mjesto. Ispred njega je »Split« i »Rijeka«, »Split« je zaslužio osvojiti prvenstvo, doživjevši samo jedan jedini poraz, kojega mu je nanio »Šibenik« na njegovom vlastitom terenu.

Sada kada je nastupio period pauze, kada su se stišale strasti i središnji dojmovi, potrebno je izvršiti analizu u kojoj ćemo se dotaknuti svih onih slabih strana, koje je naš klub u toku takmičenja ispoljavao, a koje su imale vidnog utjecaja na njegov konačni plasman. Slabih strana je bilo dosta, ali ćemo sada uzeti u obzir neefikasnost, pomanjkanje sistema u igri i nepovezanost linija.

Već odavno je zapaženo, da »Šibenik« nema jedne osnovne i unaprijed utvrđene koncepcije u igri, po kojoj bi se igrači uglavnom kretali po terenu. Ima već duže vremena da naš klub nije odnio pobjedu (osim one nad »Hajdukom« za Jugo-kup) koja je rezultat jedne smišljene i kolektivne igre.

Kod nas odavno postoji osovina od tri igrača u navali, koji su po svom vlastitom nahodanju i u skladu sa svojim sposobnostima i shvaćanjima šarali po terenu i prema momentanom raspoloženju

punili protivničku mrežu. Ovu osnovnu sačinjavala je, zajedno sa centrom, lijeva strana navale.

Naša desna spojka, držeći se striktno svoga zadatka — igrati povučeno, praktično je bila eliminirana iz navalnog reda, što je imalo negativnih posljedica za igru desnog krila, čime smo uglavnom izgubili mogućnost osvajanja terena sa vanjske strane.

Dakle, prava slika na terenu je bila — tri igrača u navali. Jasno je da u takovoj situaciji protivničkoj obrani nije bilo nimalo teško uspješno markirati naše igrače, opasnijima postaviti po dva igrača da ih čuvaju, što je u stvari značilo paraliziranje čitavog navalnog reda.

I mogućnosti za postizavanje zgoditaka pod takovim okolnostima bile su zaista malene, a efikasnost pojedinih igrača bila je uvjetovana izrazito dobrom i solidnom spremom ili naročitim raspoloženjem.

Sve to povezano sa činjenicom, da su naši igrači zaboravili igrati bez lopte, bez sumnje najrječitije govori, gdje leže uzroci naše neefikasnosti.

Gledajući igru halfinije kroz ovo što je izloženo, onda dolazimo do zaključka, da naš pomoćni red nije u stanju uspješno vršiti ulogu graditelja igre. Našim pomagačima nedostaje preciznost u dodavanju i, ako nemaju u blizini jednog slobodnog igrača, dodana lopta ubrzo postane plijenom protivničke obrane. Zbog toga se postavlja pitanje, kako ostvariti toliko potrebnu vezu između ovih dviju linija?

Danas u modernom nogometu praksa je da jedan igrač iz navale, igrajući povučeno, predstavlja sponu između navalnog i pomoćnog reda. Taj igrač treba da posjeduje veliku pokretljivost, dobar pregled igre, dobru kondiciju i da odlično dijeli lopte s time, da ne zaboravi na ulogu napadača, koji treba i mora predstavljati opasnost za gol.

Medutim, da li će ova koncepcija dobiti svoju punu primjenu, ne zavisi samo o uspješnom igranju takovog nogometaša, nego i o djelovanju i igri ostalih igrača u prvom redu iz navale. Ako navalni igrači ostanu samo nepokretni statisti a ne traže sebi slobodnog prostora za neometano

primanje lopte, stvarajući tako sebi a eventualno i svojim suigračima povoljne situacije za postizavanje zgoditaka, onda od svega toga ne može niti će biti ikakvog rezultata. Jer, stalna pokretljivost stvara zabunu u protivničkoj obrani, te se time razbija njena osnovna koncepcija, i postižu se uspjesi.

Ulogu povučenog igrača kod nas je sa manje uspjeha igrao Bego. Pored toga što mu je nedostajao dobar pregled igre i preciznost u dodavanju, njegova griješka je bila i u tome, što je on svoju igru uglavnom orijentirao u pravcu pružanja pomoći obrani. Zbog toga smo ga rijetko vidali u blizini protivničkog gola i tu leže uzroci zbog kojih je on polučio tako malo zgoditaka.

U takvoj situaciji našim pomagačima nije mnogo preostajalo. Sa njihove strane nisko dodana lopta ubrzo se odnese dobrim startom. U koliko se lopta visoko nabaci pred protivnička vrata, onda je potreban dobar skok i udarac glavom prema protivničkim vratima ili prema svom suigraču. Iz takovih situacija vrlo teško padaju zgodici. Ubacivanje lopte u prazan prostor može biti uspješno, jedino uz prethodnu dobru ulaganost. Ostale su još individualne akcije pojedinaca. No, kako se danas igra brz, oštar i dinamičan nogomet, one rijetko urode plodom.

Prema tome osvajanje terena bilo je i još je uvijek otvoreno. Treba prekinuti sa takovom igrom. Igra naše navale je tek jedna varijanta, koja je praktično onemoćavala pravu vezu sa pomoćnim redom. Ona nije plod principa nogometne igre, koja se stalno razvija i u svom razvoju pred svakoga igrača postavlja određene zadatke. Ona je tvorevina pojedinaca, koji su zaboravili da se nogomet igra sa 11 igrača i da je potpuno pogrešno i štetno težiti štete čitave igre baciti na sposobnost i umješnost pojedinih igrača.

Uvadžanjem jednog određenog sistema u igri značilo bi stvoriti povoljne uslove za efikasnost, značilo bi povezati linije i ostvariti sporazumijevanje među igračima, a svaki igrač bi predstavljao važan šaraf u ovom nogometnom stroju.

M. K.

zanimljivosti - pouka - zabava

DJECA OD TRI GODINE VEĆ ZNAJU GRAMATIKU

Osnove gramatike svog maternjeg jezika većina djece savlada do svog trećeg rođendana. Jer, dijete počinje da uči gramatiku već poslije prve godine, da bi je za dvije naredne godine potpuno savladalo. Poslije trećeg rođendana učenje maternjeg jezika sastoji se uglavnom od učenja novih riječi. Kasnije, kad pođe u školu, a naročito kad počne samo da čita, dijete uči da ljepše i točnije govori, da bira izraze i sklada skladne rečenice, ali njegovo znanje gramatike samo se neznatno mijenja, zapravo dopunjava.

U prvoj godini života dijete, osim najjednostavnijih riječi, ne govori, već zapaziti stvari i stiče iskustva. U drugoj godini ono već izražava svoja osjećanja i priča o svojim doživljajima upotrebljavajući pritom samo sadašnje vrijeme. Medutim, između drugog i trećeg rođendana ono nauči da pravilno upotrebljava sadašnje, prošlo i buduće vrijeme.

Do ovih zaključaka došla je jedna međunarodna organizacija lingvista na osnovu proučavanja govornog jezika djece u Njemačkoj, Francuskoj, Engleskoj i Italiji.

POSTALI PIGMEJI ZBOG LOŠIH ŽIVOTNIH USLOVA

Loši životni uslovi mogu tokom više generacija da pretvore jedan narod u pigmeje, — tvrdi Martin Gunsind, profesor antropologije na univerzitetu u Vašingtonu.

Doktor Gunsind došao je do ovog smjelog zaključka proučavajući jedno pleme indijanskih pigmeja koje živi u planinskim predjelima na granici između Venecuele i Kolumbije. O tim južnoameričkim pigmejima pričalo se još od dolaska prvih konkvistadora u ove oblasti, to jest još od početka 16. vijeka. Medutim, sve do nedavno o njima se nije znalo gotovo ništa i Gunsind je prvi antropolog koji je boravio među njima. On je utvrdio da oni u rasnom pogledu nisu pravi pigmeji. Ovi južnoamerički Indijanci, koji pripadaju plemenu Jupa, žive u malim naseljima, takozvanim »rančerijama«, u kojima se broj stanovnika kreće od dvije do petnaest osoba. Prosječna visina pripadnika plemena Jupa je 145 centimetara, ali su mnogi znatno niži. Medutim, mada su svi bez izuzetka niskog rasta, oni se ne mogu smatrati pravim pigmejima. Njihov mali rast je posljedica slabe ishrane i loših uslova u kojima su vjekovima živjeli.

BRZ I SPOR ŽIVOT

Da li ste znali da neke životinje žive brže od ostalih. Ovo može da zvuči čudno ako mislimo samo na proticanje časova i dana. To vrijeme zaista je isto za sve životinje. Ali, ovo tvrđenje o brzem i sporijem životu postat će nam jasno ako se sjetimo starog upoređenja života sa plamenom. Životni plamen u jednoj životinji gori brže nego u drugoj.

Svaka životinja ustvari je jedan živi radijator. Toplota koja se stvara u njenim ćelijama otiče bez prestanka kroz njenu kožu. Toplokrvne životinje održavaju stalnu tjelesnu temperaturu na na taj način što se u njihovim ćelijama toplota stvara istom br-

zinom kojom se i troši. Ali, male životinje brže gube svoju tjelesnu toplotu od velikih, i to zbog toga što u odnosu na svoju težinu imaju veću površinu pokrivenu kožom. Da bi se nadoknadio taj gubitak, sagorjevanje u njihovim ćelijama mora da bude brže.

Brzinu življenja jedne životinje možemo lako izmjeriti na osnovu brzine kojom troši kisik. Tako, na primjer, jedna kokoš od dva kilograma potroši 1000 kubnih centimetara kisika za jedan čas. Znači, za svaki gram svoje težine ona potroši pola kubna centimetra kisika. Rovčica, koja je teška svega 20 grama, troši 80 kubnih centimetara kisika na čas, odnosno 4 kubna centimetra kisika na jedan gram težine. Upoređujući ove brojeve doći ćemo do zaključka da rovčica ustvari živi osam puta brže od kokoši.

Ptica kolibri, namanja toplokrvna životinja, živi sto puta brže od slona. Zbog toga što se kod njega sagorjevanje vrši veoma brzo, kolibri mora da unese u organizam ogromne količine hrane, a da bi to postigao on je primoran da čitavo vrijeme koje provodi u budnom stanju — jede.

Zbog tako velike brzine sagorjevanja kod malih toplokrvnih ži-

votinja postoji donjagranica veličine i težine ispod koje bi održavanje života nemoguće. Proučavanje brzine sagorjevanja pokazalo je da bi toplokrvna životinja koja bi bila teška svega dva i po grama toliko brzo trošila svoju tjelesnu toplotu da ne bi bila u stanju da je nadoknadi, jer ne bi mogla tako brzo da jede.

NEVIDLJIVA ANTENA

Velika američka tehnička firma »Western elektrik kompani« prijavila je uredu za patente antenu koja nema ni tornja, ni štapova, ni žica. Antena je ustvari visok stub jonizovanog zraka koji proizvodi jedna velika rendentska cijev ili, pak, radioaktivni elementi kao što su uranijum ili radijum. Stub naelektriziranih atoma služi kao sprovodnik i može da prima ili odašilje visokofrekventne znakove.

Zbog skupih uređaja i pogonske snage potrebne za njihov rad, nevidljiva antena namjenjena je uglavnom velikim industrijskim pogonima, a ne za kućne radio i televizijske aparate.

„Rudar“ - „Došk“ 6:0

Igralište »Rudara«, Prijateljska revanš utakmica. Gledalaca oko 200. Strijelci: Nakić II, 3, Dujilo (iz jedanaesterca), Jurišić i Radeljak. Sudac Gazzari iz Splita dobar.

Utakmica je bila živa. Igra i s jedne i druge strane bila je znatno bolja nego na Dan Republike. »Rudar« je ovoga puta nastupio kompletan i bez većeg napora svigrao mlade i poletne, ali bez rutine — Drnišane. »Rudar« je predveo kolektivnu igru, ali su pojedinci ipak dolazili do izražaja.

Prve minute protekle su u naizmjeničnim napadima, ali su »Rudarevi« napadi bili kudikamo opasniji. Oko desete minute Nakić II je postigao gol iz neposredne blizine, kada je golman gostiju nepotrebno istrčao. »Rudar« je imao laku terensku nadmoćnost. Oko sredine poluvremena Balenovića su srušili u kaznenom prostoru i Dujilo je sigurnu realizirao jedanaesterac. Tokom prvog poluvremena »Rudar« je imao još nekoliko šansi, ali ih Jurišić i Radeljak nisu znali iskoristiti. Jurišić je jednom pogodio stavitu. Mladi igrači »DSK«-a dolazili su više puta do kaznenog prostora domaćih, ali su se njihove akcije razbijale o sigurnu obranu »Rudara«.

Drugo poluvrijeme počelo je neizmjeničnim napadima. Nakić II je dva puta zaredom zatresao mrežom gostiju. U tom periodu i »DOŠK« je imao idealnu šansu da promijeni omjer, ali je Jović pogodio stavitu. Ubrzo poslije toga Jurišić je povisio na 5:0, a kada je izgledalo da će tim rezultatom i završiti susret, Radeljak je iz neposredne blizine postavio krajnji omjer 6:0.

Kod »Rudara« su se istakli: Nakić I, Nakić II, Pavlič i Colović, a kod »DOŠK«-a se nitko nije naročito isticao.

Dušan Čolović

OBAVIJEST

Obavještava se gradanstvo grada i kotara, kao i ostali zainteresirani, da sa danom 31. XII. 1956. god. obustavljamo sve putničke i radničke pomorske pruge, koje ovo poduzeće održava sa svojim plovnim objektima i to:

1. Putničku prugu 503 — Pirovac, Betina, Tijesno, Tribunj, Srma, Šibenik
2. Putničku prugu 504 — Skradin, Raslina, Zaton, Šibenik.
3. Radničku prugu — Vodice, Prvić Šepurina, Prvić Luka, Zlarić, Šibenik.
4. Radničku prugu — Raslina, Zaton, Šibenik.

Pruge obustavljamo iz razloga, što uslijed dotrajalosti motora na plovnom objektima ne možemo održavati redoviti saobraćaj, a postojeći uređaj na brodu vima ne odgovara za prijevoz putnika.

Obalna plovidba »Šibenik« Šibenik

„Gradski magazin“, trgovačko poduzeće
Šibenik

OB AVJEŠTAVA

svoje potrošače da će se u vremenu od 18.—31. XII. 1956. g. vršiti inventura u prodavaonici željezne i ostale robe.

S tim u vezi pozivaju se kupci, poduzeća i ustanove, da do 18. o. mj. izvrše potrebne nabavke, jer se za vrijeme inventure ne će vršiti nikakova prodaja robe.

„GRADSKI MAGAZIN“, Šibenik

TRAŽI

službenika za financijsko knjigo vodstvo. U obzir dolazi srednja stručna sprema ili duža praksa. Plaća po tarifnom pravilniku. Nastup službe odmah.

SAVJET ZA PROSVJETU I KULTURU Narodnog odbora kotara Šibenik raspisuje NATJEČAJ

za dodjeljivanje stipendije apsolventima Više pedagoške škole i to:

- I. za jednog nastavnika hrvatskog i francuskog jezika
- II. za jednog nastavnika matematike i fizike.
- III. za dva učenika V. razr. Uči teških škole i
- IV. za jednog učenika III. god. ne učiteljske stručne škole.

Kandidati neka podnesu molbu s dokumentima NO-u kotara Šibenik, Komisiji za stipendije do 20. XII. 1956.